

WATERSCHAP
vechtstromen

Ontwerp Programmabegroting 2015-2018

versie: 28 oktober 2014

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en conclusies.....	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Actuele ontwikkelingen in de omgeving	1
1.3 Doelen en maatregelen in de programma's	2
1.4 Financiële kaders en toetsing	4
1.5 Belastingtarieven en lastendruk 2015	6
1.6 Kerngegevens Vechtstromen	7
2. Programma's.....	8
2.1 Programma 1: Watersysteem	10
2.2 Programma 2: Waterketen	17
2.3 Programma 3: Besturen en organiseren	25
3. Paragrafen bedrijfsvoering	30
3.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	30
3.2 Uitgangspunten en normen	30
3.3 Incidentele en structurele baten en lasten	32
3.4 Kostentoekening	35
3.5 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	37
3.6 Belastinggrondslagen	39
3.7 Waterschapsbelastingen	40
3.8 Weerstandsvermogen	46
3.9 Financiering.....	48
3.10 Verbonden partijen	50
3.11 Bedrijfsvoering.....	52
3.12 EMU-saldo	53
4. Exploitatiebegroting 2015	53
4.1 Begroting naar kostendragers	54
4.2 Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	55

1. Samenvatting en conclusies

1.1 Inleiding

Dit is de tweede programmabegroting van waterschap Vechtstromen. In de programma-begroting 2015-2018 wordt vastgelegd welke beoogde effecten, doelen en resultaten Vechtstromen nastreeft en welke financiële middelen daar voor nodig zijn. Op basis hiervan worden de tarieven voor de waterschapsbelastingen in het aanstaande begrotingsjaar (2015) vastgesteld, met een doorkijk naar tarieven en lastendruk in de komende jaren. Het bestuursakkoord is in de eerste helft van 2014 uitgewerkt in het bestuursprogramma "Door water verbonden". De programmabegroting 2015-2018 is opgesteld op basis van de kaders uit het bestuursakkoord en bouwt voort op de meerjarenverkenning 2015-2018 die op 2 juli door het algemeen bestuur is vastgesteld.

1.2 Actuele ontwikkelingen in de omgeving

Hieronder volgen de belangrijkste ontwikkelingen beschouwd vanuit de vier invalshoeken: politiek-bestuurlijk, economisch, sociaal-cultureel en kwaliteit-duurzaam-innovatie.

Politiek-bestuurlijke ontwikkelingen

- In maart 2014 is het OESO-rapport "Water Governance in the Netherlands: Fit for the Future?" verschenen. Het Nederlands waterbeheer wordt in het rapport tot een rolmodel verheven en beoordeeld met een 8,5. Aanbevelingen zijn met name gericht op meer bewustwording in de maatschappij over het waterbeheer in Nederland. Hierop heeft de minister van Infrastructuur en Milieu besloten om geen initiatief te nemen voor het opheffen van de waterschappen als bestuurslaag.
- Landelijk wordt verder ingezet op het topsectorenbeleid. Watertechnologie is benoemd als een sector waarmee Nederland de concurrentiekracht op de wereldmarkt kan vergroten.
- Vanaf 2015 bedraagt de jaarlijkse bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) M€ 200. Hiervan draagt Vechtstromen M€ 8,0 per jaar.
- Volgens de Voortgangsrapportage Visitatiecommissie Waterketen lopen de regionale initiatieven van Vechtstromen voor samenwerking in de waterketen landelijk voorop. De visitatiecommissie heeft nog geen vertrouwen in de landelijke realisatie van de beoogde besparingen.
- Via de Omgevingswet (medio 2014 naar Tweede Kamer) zal worden geregeld dat waterbelangen vroegtijdig worden betrokken bij ruimtelijke plannen van overheden.

Economische ontwikkelingen

- De huidige economische crisis heeft nog steeds een sterke impact. Mede-overheden, bedrijven en particulieren hebben minder financiële middelen te besteden dan enkele jaren geleden. In het bestuursakkoord heeft dit geleid tot een matiging van lastendrukontwikkeling. Daarnaast zet het druk op de uitvoering van gezamenlijke projecten met partners.
- De gezamenlijke tekortnorm voor het EMU-saldo voor de decentrale overheden is gesteld op 0,5% tot en met 2015 en eventuele verlaging in latere jaren. Met IPO, VNG en UvW is afgesproken dat de waterschappen in 2015 een aandeel van 0,06% hebben. In 2014 was het aandeel 0,07%. De besparingen op investeringen uit het bestuursakkoord dragen bij aan het verlagen van het EMU-tekort.

Sociaal-culturele ontwikkelingen

- Burgers worden steeds mondiger en zelfstandiger. Mede onder druk van de economische omstandigheden wordt een sterker beroep gedaan op eigen verantwoordelijkheid. De bemoeienis van de

overheid neemt af. Dit leidt tot nieuwe vragen: waar stopt het beheer (en onderhoud) door het waterschap en waar begint de eigen verantwoordelijkheid?

- De overheid ontwikkelt zich naar een oriëntatie op maatschappelijke effecten en verantwoording daarover aan toezichthouders en burgers. Belangenorganisaties kijken steeds vaker kritisch naar het functioneren van de overheid.
- Bij buitenlandbeleid van overheden verschuift de aandacht van ontwikkelingshulp naar economische belangen: "trade and aid". De Nederlandse oplossingen voor wereldwijde waterproblemen kunnen de watersector en daarmee de Nederlandse economie versterken.

Kwaliteit, duurzaamheid en innovatie

- De Klimaatagenda zet in op het ontwikkelen van dwarsverbanden tussen adaptatie (Deltaprogramma) en mitigatie (Lokale klimaatagenda, SER Energie Akkoord), met als doel een meer samenhangend klimaatbeleid.
- Eén van de belangrijkste taken van het waterschap is functiebediening. Dan gaat het om het verzorgen van gewenste grondwaterstanden en/of oppervlaktewatercondities voor stedelijk gebied, landbouw en natuur. In de huidige situatie lukt het niet altijd om die gewenste situatie te bereiken of te handhaven. In het kader van het Deltaprogramma Regio Oost wordt er gewerkt aan een gedragen uitvoeringsprogramma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland.
- Vanwege de KRW wordt gewerkt aan een tweede stroomgebiedbeheerplan (SGBP) dat eind 2014 gereed moet zijn. Het lijkt erop dat de doelen gelijk blijven aan het eerste SGBP, maar dat het maatregelenpakket meer gericht is op een grotere kosteneffectiviteit.
- De Routekaart afvalwater 2030 geeft een visie op een afvalwaterketen die energie, water of grondstoffen produceert. Vechtstromen participeert in een grondstoffenfabriek voor terugwinning van onder andere cellulose, bioplastics en fosfaat.

1.3 Doelen en maatregelen in de programma's

In hoofdstuk 2 worden de ontwikkelingen per programma weergegeven. Hieronder volgen de belangrijkste ontwikkelingen, met name in het licht van de afgesproken prestaties in de waterbeheerplannen 2010-2015 (WBP).

Programma 1: Watersysteem

- In het WBP is de doelstelling vastgelegd om in 2015 het hele beheergebied aan normen voor wateroverlast (NBW-normen) te laten voldoen. Het beleid voor de NBW(-normen) moet voor Vechtstromen nog worden geharmoniseerd. Voor 2015 is de verwachting opgenomen dat 99% van het beheergebied zal voldoen.
- Naast de NBW-normering is momenteel ook vanuit het bestuur expliciet aandacht gevraagd voor het omgaan met de steeds vaker optredende zomerse hoosbuien, die een andere impact hebben dan hevige neerslag in het winterhalfjaar waarbij in de regel geen sprake is van (directe) gewasschade. In de komende periode wordt hier beleid voor ontwikkeld.
- Het waterkwantiteitsbeheer wordt gebaseerd op het 'gewenst grondwater- en oppervlaktewaterregime' (GGOR). Voor het gehele beheergebied (met uitzondering van stedelijk gebied en Natura 2000 gebieden) is de GGOR vastgesteld en vervolgens ook voor een groot deel uitgevoerd. Hiermee voldoen we ruimschoots aan deze doelstelling in het WBP.
- De verwachting is dat niet kan worden voldaan aan de ambitie uit het WBP om de GGOR in 2015 uitgevoerd te hebben voor 19 Natura 2000 gebieden. Dit is een logisch gevolg van de afspraken zoals gemaakt in het kader van 'Samen werkt beter'. Daarin is onder meer afgesproken dat provincie t.a.v. de N2000-gebieden zorg draagt voor het 'obstakel-vrij' zijn (grondverwerving/functieverandering), en dat daarna de waterhuishouding conform de natuurdoelen wordt aangepast. Er is dus sprake van een volgtijdelijkheid en daarmee afhankelijkheid in deze.
- De verwachting is dat kan worden voldaan aan de ambitie uit het WBP om 21,3 miljoen m³ waterberging te realiseren in 2015. De huidige programmering is erop gericht om 21,4 miljoen m³ waterberging te

realiseren. Er zal nog een keer opnieuw getoetst/berekend moeten worden of – in het licht van de nieuwe KNMI-klimaatscenario's – deze opgave nog steeds accuraat is of bijgesteld moet worden.

- Een belangrijke KRW-maatregel is om de waterlichamen een meer natuurlijk profiel te geven. Hiervoor worden meer natuurvriendelijke oevers aangelegd en de vispasseerbaarheid verbeterd. We behalen de bijbehorende doelstellingen in het WBP ruimschoots. Dit komt vooral door het benutten van beschikbare ILG subsidies en de aankoop van de gronden door de provincie Overijssel.

Programma 2: Waterketen

- De komende jaren is het onze ambitie om samen met de gemeenten de afgesproken doelmatigheidsopgave (BAW) gerealiseerd te hebben. Het tussentijdse beeld van de visitatiecommissie wordt hierbij betrokken.
- De bouw van onze Energiefabriek in Hengelo wordt opgestart. Dat betekent een enorme impuls in onze klimaat- en energiedoelstellingen, maar vooral ook een uitwerking van de focus op een vermindering van exploitatiekosten.
- Door het temporiseren van aanpassingen van RWZI's, als gevolg van de in 2014 gehouden herprogrammering, wordt het voeren van adequaat beheer en onderhoud nog belangrijker, waaronder biogasveiligheid. Leerpunten daarover uit de Opex-audit worden daarbij meegenomen.
- De verwachting is dat de geprogrammeerde maatregelen voldoende zijn om de doelstellingen voor fosfaat- en stikstofverwijdering in het WBP ruimschoots te behalen.
- Om het afkoppelen van verhard oppervlak te stimuleren, is de afgelopen jaren door de waterschappen subsidie beschikbaar gesteld. Nu deze regeling is beëindigd, is de verwachting dat de ambitie uit het waterbeheerplan niet volledig gerealiseerd wordt. In Rijn-Oostverband vindt overleg plaats om te komen tot een gemeenschappelijk afkoppelbeleid.

Programma 3: Besturen en organiseren

- In 2015 vervolgen we de ingeslagen weg om door middel van de open dialoog waterdoelen te verbinden met doelen van onze partners. De bestuurlijke werkwijze, om aan de hand van het bestuursprogramma in gesprek te gaan met onze omgeving en een lijn te hanteren van informeren-opiniëren-besluitvormen, zal op basis van evaluatie aan het einde van 2014 verder worden ontwikkeld.
- We leggen nadruk op de versterking van het omgevingsbewustzijn, de bestuurlijke sensitiviteit en de samenwerkingsgericht van onze medewerkers.
- In 2014 lag de focus op het inrichten van de financiële control. In 2015 breiden we control uit naar integrale control, waarbij we ons focussen op processen, beheer, informatievoorziening en veiligheid.
- In 2015 zullen we starten met de uitvoering van een innovatie- en duurzaamheidsstrategie.
- De directie heeft in het bestuursakkoord opdracht gekregen een visie te ontwikkelen op de doorontwikkeling van de organisatie. Dit heeft geleid tot een vijftal sporen:
 1. We doen het samen met partners en we doen het samen met elkaar;
 2. We zijn een doelmatige en kostenbewuste organisatie die investeert in vernieuwing;
 3. We zorgen dat het stroomt in de organisatie (instroom en doorstroom van personeel);
 4. We gaan uit van verbindend leiderschap op basis van vertrouwen en professionaliteit;
 5. We operationaliseren onze kernwaarden (PRIO) als randvoorwaarde voor doorontwikkeling.
 Deze vijf sporen zullen in 2015 richting geven aan de organisatieontwikkeling, te beginnen met een structuuraanpassing vanaf 1 januari .
- De samenwerking in Waterkracht zal verder vormkrijgen. Dit zal enerzijds leiden tot de implementatie van de eerste samenwerkingsproducten in Vechtstromen. Anderzijds zal de verbinding met onze partners in Waterkracht steeds sterker voelbaar worden.

1.4 Financiële kaders en toetsing

Het financiële kader voor de programmabegroting 2015-2018 komt voort uit het bestuursakkoord "Door water verbonden", dat op 2 januari 2014 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Daarin is een matiging van de lastendrukstijging 2015-2017 opgenomen voor huishoudens en bedrijven met 1,5% per jaar ten opzichte van de lastendrukontwikkeling uit de programmabegroting 2014-2017. Dit leidt tot een extra structurele besparingsopgave die oploopt naar M€ 5 in 2017. Deze besparing komt bovenop de doelmatigheidsopgave van M€ 11 zoals is bepaald bij de fusie.

In onderstaande tabel zijn de bedragen per belastingcategorie als kader voor 2015-2018 opgenomen.

Tabel 1: Kader lastendrukontwikkeling 2015-2018

Lastendrukontwikkeling	Bestuursakkoord 2015		Bestuursakkoord 2016		Bestuursakkoord 2017		Bestuursakkoord 2018	
	€	%	€	%	€	%	€	%
Eenpersoonshuishoudens	104	3,2%	107,50	3,2%	111	3,2%	114,50	3,2%
Meerpersoonshuishoudens	294	2,3%	300	2,3%	307	2,3%	314	2,3%
Bedrijven met 50 ve	3.404	2,0%	3.468	2,0%	3.537	2,0%	3.608	2,0%
Agrarisch bedrijf	2.365	3,2%	2.441	3,2%	2.517	3,2%	2.598	3,2%

De doelmatigheidsopgave van de fusie bedraagt M€ 11. In de begrotingen 2014 en 2015 is in totaal M€ 9,3 aan besparingen in het kader van de fusie verwerkt. In 2016 en 2017 is nog M€ 1,7 aan aanvullende besparingen in het kader van de fusie als taakstelling verwerkt.

Tabel 2: Besparingen fusie

(bedragen in M€)	B 2015	2016	2017
Besparingen innovatief samenwerken	0,1	0,1	0,2
Besparingen goederen en diensten van derden	0,8	1,3	1,8
Besparingen kapitaallasten (structureel M€ 5,5 investeringen per jaar)	1,1	1,5	1,7
Totaal besparingen fusie	2,0	2,9	3,7
<i>Idem begroting 2014-2017</i>	7,3	7,3	7,3
Ingroeipad (transitiekosten)	1,6	0,7	0,0
Totale doelmatigheidsopgave fusie	11,0	11,0	11,0

Om de extra besparingsopgave uit het bestuursakkoord te kunnen realiseren, is besloten de gemiddelde jaarlijkse netto-investeringen te verlagen van M€ 46 naar M€ 40. Dit leidt tot uiteindelijk M€ 2,0 lagere kapitaallasten in 2017 in de exploitatie. Daarnaast is een besparing op de exploitatiekosten noodzakelijk die oploopt tot M€ 3,0 in 2017. In 2017 is de extra besparing daarmee opgelopen tot M€ 5.

Tabel 3: Besparingen volgens bestuursakkoord in exploitatie

Besparing Totaal (in M€)	B 2015	2016	2017
Kapitaallasten	0,8	1,4	2,0
Exploitatiekosten (overige)	1,2	2,1	3,0
Totaal	2,0	3,5	5,0

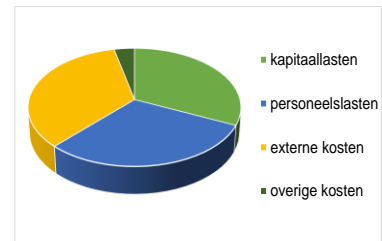
Ruimte voor verhoging van de investeringen ontstaat als er meevallers komen, meer cofinanciering wordt binnengehaald en de betaling van dividend door de Nederlandse Waterschapsbank wordt hersteld. Door te sturen op een meerjarige lastendrukontwikkeling voor huishoudens en bedrijven en door het inzetten van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie, wordt de stijging van tarieven over vier jaren geëgaliseerd. Op deze manier worden grote fluctuaties van jaar tot jaar in de ontwikkeling van de belastingtarieven voorkomen.

Bruto-exploitatielasten

De bruto-exploitatielasten worden in 2015 geraamd op M€ 126,4 en komen M€ 5,2 lager uit dan in de begroting 2014 (M€ 131,6).

Tabel 4: Bruto-lasten

(bedragen in M€)	B 2014	B 2015
Kapitaallasten	42,0	40,6
Personeelslasten	39,6	38,3
Externe kosten	45,4	43,1
Overige kosten	4,6	4,4
Totaal	131,6	126,4

In paragraaf 4.2.1 worden de verlagingen ten opzichte van de begroting 2014 per kostensoort toegelicht. Op hoofdlijn zijn deze als volgt te verklaren:

- M€ 1,4 lagere kapitaallasten door verlaging van het kader voor investeringen conform het bestuursakkoord en door een lagere rentestand in 2015.
- M€ 1,3 lagere personeelslasten door het onderbrengen van laboratoriumpersoneel bij Aqualysis en door een extra besparing op fte's om te kunnen voldoen aan kaders van het bestuursakkoord.
- M€ 2,4 lagere externe kosten vanwege besparingen in het kader van de business case fusie en het bestuursakkoord alsmede door lagere inflatieparameters.

Investeringen

De totale netto investeringen 2014-2018 komen in de programmabegroting 2015-2018 uit op M€ 191,1. Dat is M€ 1,3 hoger dan het kader (MJV 2015-2018) omdat baggerwerkzaamheden vanaf 2014 als investeringen worden gefinancierd. Dat is toegestaan mits dit het constitutieve beleid is van Vechtstromen en dus vanaf 2014 zo wordt gevoerd. Om aan die eis te voldoen, zijn de kosten in 2014 vanuit de bestemmingsreserve baggeren (exploitatie) naar de investeringen verschoven. Deze uitzetting ten opzichte van het kader verloopt budgettair neutraal, omdat de kapitaallasten worden bekostigd door een even grote besparing op de exploitatiekosten.

Tabel 5: Investeringen 2014-2018

(bedragen in M€)	BVR 2014	B 2015	2016	2017	2018	Totaal 2014-2018
Bruto investeringen	45,0	58,1	44,8	26,8	25,4	200,1
Bruto HWBP-bijdrage	5,8	8,0	8,2	8,4	8,0	38,4
-/- subsidies	-5,3	-6,5	-4,9	-0,1	0	-16,8
Netto investeringen (excl. afbreukrisico's)	45,5	59,6	48,1	35,1	33,4	221,7
-/- afbreukrisico's	-6,1	-8,4	-6,8	-4,8	-4,5	-30,6
Netto investeringen (incl. afbreukrisico's)	39,5	51,3	41,3	30,2	28,8	191,1*
<i>Idem MJV 2015-2018 (kader)</i>	<i>44,9</i>	<i>42,5</i>	<i>34,6</i>	<i>32,8</i>	<i>34,8</i>	<i>189,8</i>

*) Het verschil ten opzichte van het kader (MJV 2015-2018) van M€ 1,3 betreft de verschuiving van baggerwerkzaamheden in 2014 vanuit exploitatie naar de investeringen.

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen van waterschap Vechtstromen ontwikkelen zich als volgt:

Tabel 6: Ontwikkeling reserves en voorzieningen

(bedragen in M€)	Prognose 01-01-2015	Prognose 31-12-2015	Toelichting
Algemene reserve	9,4	9,4	zie § 3.8.
Bestemmingsreserve tariefseglisatie	15,6	13,6	zie § 3.7.
Overige bestemmingsreserves	21,6	18,7	zie § 3.5.
Subtotaal voorzieningen	7,2	6,2	zie § 3.5.
Totaal	53,8	47,9	

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van de inkomsten minus de uitgaven van de Rijksoverheid, sociale fondsen en decentrale overheden. In het zogenoemde Stabiliteits- en Groeipact is per EU-lidstaat een EMU-tekort afgesproken van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. In het Financieel Akkoord is bepaald dat decentrale overheden in 2015 een ruimte van maximaal 0,5% van het EMU-tekort mogen invullen. Het aandeel van de waterschappen hierin betreft voor 2015: 0,06%. Deze ruimte is nader verdeeld over de waterschappen tot individuele referentiewaarden. De referentiewaarde van waterschap Vechtstromen bedraagt in de begroting 2015 M€ 17,9.

Voor 2015 blijkt een EMU-tekort van M€ 29,9. Dit wordt met name veroorzaakt door de investeringsopgave, wegens wettelijke taken en verplichtingen, alsmede vanwege de inzet van bestemmingsreserves voor tariefseglisatie en transitiekosten. De overschrijding van de referentiewaarde met M€ 12,0 heeft vooralsnog geen gevolgen. In het Financieel Akkoord is afgesproken deze kabinetsperiode geen sancties op te leggen. Vanaf 2016 nemen de investeringen in omvang af. Hierdoor ligt het EMU-tekort met ingang van 2016 met M€ 18,2 naar verwachting onder de referentiewaarde van M€ 17,9 (zie § 3.12).

Tabel 7: EMU-saldo

(bedragen in M€)	B 2014	B 2015
Mutaties in reserves	-9,8	-4,9
Bruto-investeringen	-51,3	-56,9
Investeringsubsidies	2,5	5,6
Afschrijvingen	27,8	27,0
Mutaties voorzieningen	-0,4	-0,7
Totaal	-31,2	-29,9

1.5 Belastingtarieven en lastendruk 2015

Met de programmabegroting 2015 worden de belastingtarieven 2015 vastgelegd voor waterschap Vechtstromen. Als referentie zijn de tarieven uit de programmabegroting 2014 weergegeven.

Tabel 8: Belastingtarieven 2015

Heffing	Heffingsmaatstaf	B 2014	B 2015	Mutatie
Watersysteemheffing				
Ingezetenenheffing	woonruimte	€ 51,59	€ 53,13	3,0%
Gebouwd binnendijs	% van de WOZ-waarde	0,0390%	0,0403%	3,3% ¹
Gebouwd buitendijs	% van de WOZ-waarde	0,0098%	0,0101%	3,3%
Ongebouwd, binnendijs	hectare	€ 49,89	€ 51,37	3,0%
• Ongebouwd, buitendijs	hectare	€ 12,47	€ 12,84	3,0%

¹ De daling van de WOZ-waarde met 1,4% ten opzichte van de begroting 2014 compenseert de iets hogere stijging van het tarief voor gebouwde eigendommen t.o.v. het tarief ingezetenen en ongebouwd (§ 3.6).

Heffing	Heffingsmaatstaf	B 2014	B 2015	Mutatie
• Wegen	hectare	€ 99,78	€ 102,74	3,0%
• Waterberging	hectare	€ 12,47	€ 12,84	3,0%
• Wegen in waterbergingsgebieden	hectare	€ 24,95	€ 25,69	3,0%
Natuur	hectare	€ 3,37	€ 3,44	2,1%
Verontreinigingsheffing	vervuilingseenheid	€ 49,25	€ 50,13	1,8%
Zuiveringsheffing				
Zuiveringsheffing	vervuilingseenheid	€ 49,25	€ 50,13	1,8%

Op basis van de meerjarenberekening van de tarieven 2015-2018 is de lastendrukontwikkeling opgesteld voor huishoudens en bedrijven. Daaruit blijkt dat in de periode 2015-2018 voor alle categorieën aan het lastendrukkader uit het bestuursakkoord kan worden voldaan.

In paragraaf 3.7 is de berekening van de verkenning naar tarieven en lastendruk volledig weergegeven. Onderstaande tabel toont een samenvattend overzicht van de lastendrukontwikkeling 2015-2018.

Tabel 9: Lastendruk huishoudens en bedrijven 2015

Belastingcategorie	B 2014	Kader 2015	B 2015	Mutatie B 2015 t.o.v. B 2014 in %
Eenpersoonshuishouden	€ 100,84	€ 104,00	€ 103,26	2,4%
Meerpersoonshuishouden	€ 286,88	€ 294,00	€ 292,75	2,0%
Bedrijf (met 50 ve)	€ 3.338	€ 3.404	€ 3.399	1,8%
Agrarisch bedrijf (opp. 40 ha.)	€ 2.288	€ 2.365	€ 2.353	2,8%

1.6 Kerngegevens Vechtstromen

Voor waterschap Vechtstromen gelden de volgende kerngegevens:

Tabel 10: Kerngegevens Vechtstromen

Kerngegevens	B 2015
Oppervlakte	227.000 hectare
Inwoners	835.000
Gemeenten	23
Regionale waterkeringen	134 kilometer ²
Waterlopen (in beheer)	4.780 kilometer
Persleidingen	375 kilometer
Te transporteren afvalwater	37 miljoen m ³
Aantal rwzi's	24
Te zuiveren afvalwater	96 miljoen m ³
Capaciteit zuiveringsinstallaties	1,75 miljoen inwonerequivalenten
Te verwerken slib (slibkoek)	62.000 ton
Netto investeringen	M€ 51
Bruto exploitatielasten	M€ 126
Formatie (vast + tijdelijk + bovenformatief)	455 fte

² Een aantal keringen is door de Provincie van status gewijzigd waardoor het totaal aantal kilometer regionale waterkeringen bij het opstellen van de BVR 2014 opnieuw is bepaald.

2. Programma's

Waterschap Vechtstromen werkt vanuit drie programma's: 'Watersysteem', 'Waterketen' en 'Besturen en Organiseren'. De programma's zijn gericht op het realiseren van de maatschappelijk beoogde effecten van Vechtstromen en de daaruit voortvloeiende doelen. Programma's bevatten de vertaling hiervan naar activiteiten en de maatregelen op het gebied van de primaire taken voor het watersysteem en de waterketen en de daarvoor noodzakelijke ondersteunende processen. In de programma's worden maatregelen bepaald die bijdragen aan de effecten en doelen. Het betreft hier maatregelen voor de reguliere activiteiten en maatregelen voor nieuwe ontwikkelingen. De maatregelen worden bepaald in zorgvuldige interactie met belangrijke externe partners (van buiten naar binnen). Door deze continue interactie kent het programma een dynamisch karakter.

Die programma's worden in de volgende paragrafen toegelicht volgens een identieke opbouw, met een uitwerking van 'grof' naar 'fijn'. Voor elk programma zijn de drie W-vragen uitgewerkt:

1. Wat willen we bereiken?

- Elk programma begint met het beoogde maatschappelijke effect. Vervolgens zijn strategisch doelen geformuleerd die bijdragen aan dit effect.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

- De strategische doelen zijn vertaald naar programmadoelen, die ook meetbaar zijn gemaakt met indicatoren tot en met 2015 (conform de periode van de beide waterbeheerplannen 2010-2015). Vervolgens zijn hieraan maatregelen gekoppeld, die deze programmadoelen dichterbij brengen.

3. Wat mag het kosten?

- Per programma zijn de investeringsbudgetten en exploitatiebudgetten weergegeven.

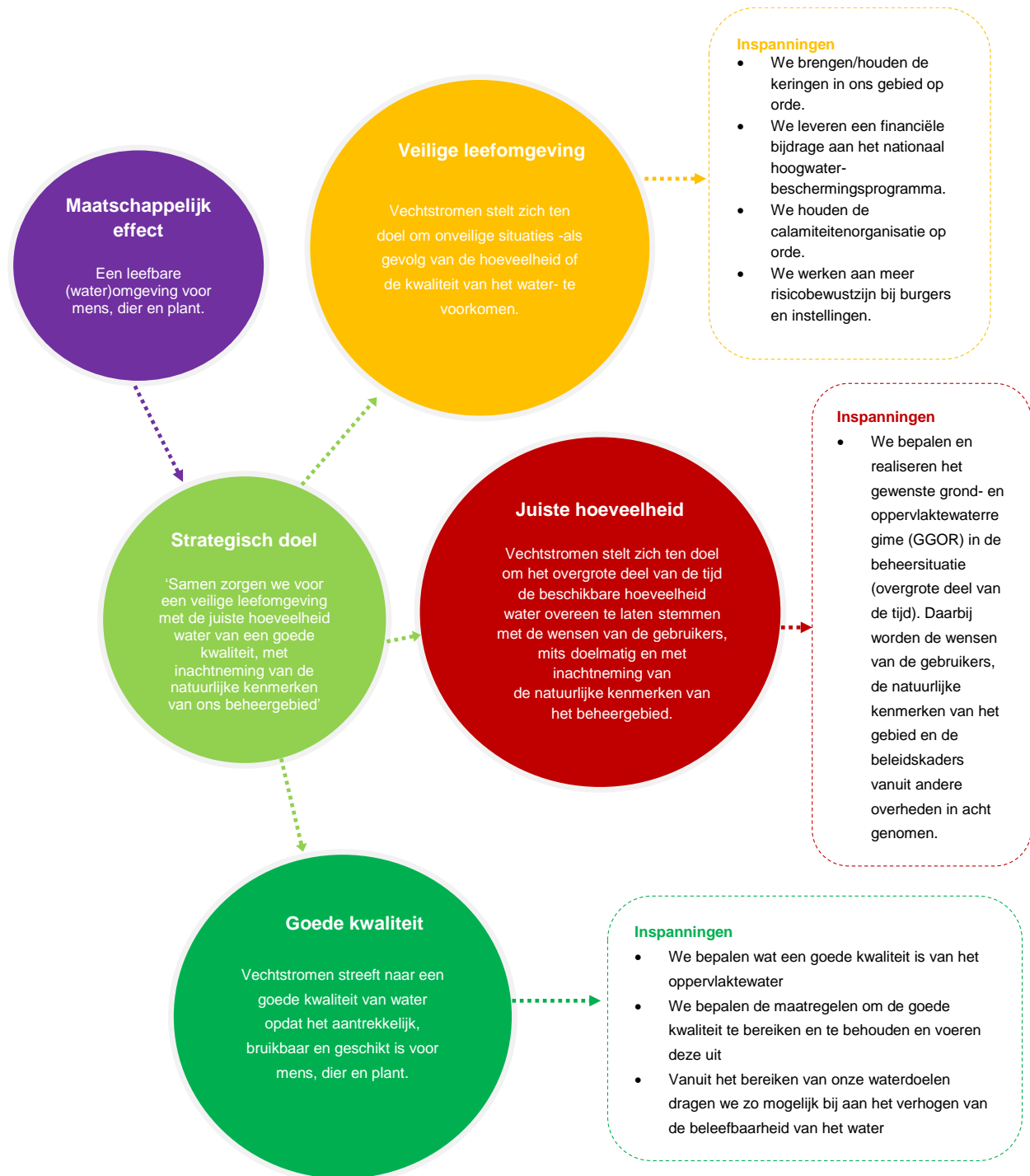
De definities die hierbij worden gehanteerd, zijn opgenomen in de volgende tabel.

Tabel 11: Begrippen en definities

Begrip	Definitie	Toelichting
Programma	Het geheel van projecten en/of activiteiten dat gericht is op het realiseren van de beoogde maatschappelijke effecten van Vechtstromen en de daaruit voortvloeiende strategische en programmadoelen.	
Maatschappelijk effect	Het nut, de invloed of het gevolg voor de maatschappij.	Een voorbeeld van een maatschappelijke nut is: "verbeterde omstandigheden voor ondernemen".
Strategisch doel / programmadoel	Een beschrijving van datgene dat de organisatie wil bereiken. <ul style="list-style-type: none"> • strategische doelen richten zich op de lange termijn; • programma-doelen richten zich op de kortere termijn. 	Bijvoorbeeld: "5% minder economische schade binnen de functie landbouw in beheersgebied te realiseren in 5 jaar, door het creëren van waterberging". Datgene wat de organisatie wil bereiken, wordt echter niet bereikt door alleen <i>het resultaat</i> van de projecten en/of activiteiten (van derden) maar ook door <i>het gebruik</i> van het resultaat door de organisatie.

Begrip	Definitie	Toelichting
Maatregel/ inspanning	Handeling of ingreep met een bepaald doel gericht op het bereiken van een verandering (doel).	Het betreft een enigszins abstracte beschrijving van een handeling of ingreep, waarbij er nog meerdere typen projecten en/of activiteiten (van derden) mogelijk zijn. Bijvoorbeeld: "het creëren van waterberging, door het aanpassen van de normering" of "het creëren van waterberging, door het aanleggen van een retentiegebied".
Investeringsbudget	Uitgaven met meerjarig nut voor waterschap Vechtstromen	Bijvoorbeeld uitgaven voor de herinrichting van een waterloop of de renovatie van een rwzi
Exploitatiebudget	Jaarlijkse uitgaven conform het stelsel van lasten en baten	Dit betreffen: rente- en afschrijvingslasten, personeelslasten, goederen en diensten van derden, bijdragen aan derden, toevoegingen aan voorzieningen en onvoorziene uitgaven.

2.1 Programma 1: Watersysteem

In de meerjarenverkenning 2015-2018 is de voorgenomen besparingsopgave van 30% voor het programma watersysteem gerealiseerd. De bezuinigingsopgave treft zowel de beheer- als beleidsinvesteringen. Beheerinvesteringen zijn de investeringen om de infrastructuur in stand te houden, zoals renovaties van stuwen, gemalen en bruggen. Beleidsinvesteringen zijn gericht op het verbeteren van het watersysteem, zoals het aanleggen van gebieden waarin we water kunnen vasthouden of natuurvriendelijke oevers.

De komende periode gaat het waterschap in gesprek met z'n stakeholders om het bestuursprogramma gezamenlijk nader in te vullen. De hieronder beschreven programmadoelen en inspanningen zijn hierbij het vertrekpunt voor een open gesprek, op basis van de vijf gespreksthema's uit het bestuursprogramma, met onze partners in het watersysteem.

Voor vrijwel alle genoemde indicatoren geldt dat op basis van het bestuursprogramma Vechtstromen en waterbeheerplan 2016-2021 normen zullen worden vastgesteld die af kunnen wijken van de nu voorgestelde normen. Ook zal het palet aan indicatoren een wijziging kunnen ondergaan. In de meeste gevallen zijn daarom geen normen voor de jaren 2016 en verder opgenomen.

2.1.1 Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Een leefbare (water)omgeving voor mens, dier en plant.

Strategisch doel

'Samen zorgen we voor een veilige leefomgeving met de juiste hoeveelheid water van een goede kwaliteit, met inachtneming van de natuurlijke kenmerken van ons beheergebied'.

2.1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Veilige leefomgeving

Vechtstromen stelt zich ten doel om onveilige situaties -als gevolg van de hoeveelheid of de kwaliteit van het water- te voorkomen.

Inspanningen die we hiervoor treffen:

- *We brengen/houden de keringen in ons gebied op orde.*
Binnen Vechtstromen gelden voor de regionale waterkeringen normen qua hoogte en kwaliteit. Deze normen zijn zodanig dat de veiligheid van het achterliggende land gewaarborgd blijft. Het overgrote deel van deze keringen binnen Vechtstromen voldoet momenteel aan de normen. In 2015 wordt er 2 kilometer regionale kering langs de Vecht verbeterd zodat deze voldoet aan de normen voor hoogte en stabiliteit.
- *We leveren een financiële bijdrage aan het nationaal hoogwaterbeschermingsprogramma.*
Vechtstromen stort jaarlijks een bedrag in het nationale hoogwaterbeschermingsfonds. Hieruit worden de maatregelen van het nationale hoogwaterbeschermingsprogramma gefinancierd. Hoewel de projecten die vanuit het hoogwaterbeschermingsprogramma worden uitgevoerd niet in ons gebied vallen, betalen we vanuit solidariteitsbeginsel wel mee aan de veiligheidsopgave van heel Nederland.
- *We houden de calamiteitenorganisatie op orde.*
Deze inspanning is gelieerd aan "veiligheid", maar omdat het bij deze inspanning meer gaat om beperken van gevolgen in plaats van voorkomen, is deze inspanning ingedeeld bij programma 3 en komt ze daar verder aan bod.
- *We werken aan meer risicobewustzijn bij burgers en instellingen.*
Vanwege de onvoorspelbaarheid van de natuur en het klimaat zal, ondanks alle inspanningen die Vechtstromen treft, altijd het risico bestaan dat er onveilige situaties ten aanzien van waterkwantiteit of -kwaliteit voor kunnen komen. Het is van belang dat belanghebbenden zich hier van bewust zijn dan wel bewust worden gemaakt (de door OECD ook geconstateerde 'awareness-gap'). Dat kan met

digitaal en/of analogo informatie materiaal, publiekscampagnes, etc. Ook hier geldt dat het niet zozeer om voorkomen gaat en dat deze inspanningen derhalve verder aan de orde komt bij programma 3.

Daarnaast zullen we in de komende periode een nieuwe toetsingsronde voor NBW moeten uitvoeren om te kijken of het watersysteem nog aan de normen voldoet. Eventuele knelpunten die daaruit voorkomen, pakken we aan. Om de toetsing te kunnen uitvoeren zijn een aantal investeringen (onder andere in ontwikkelen/actualiseren van noodzakelijke rekeninstrumenten/modellen) benodigd. Die zijn op dit moment nog niet meegenomen in het programma, maar zullen in de meerjarenverkenning 2015-2019 worden verwerkt.

Tabel 12: Programmadoelen en indicatoren

Indicator(en)	Beginsituatie 1-1-2014 *)	BVR 2014	WBP 2015	B 2015	2016	2017	2018
Aantal km's regionale waterkering dat voldoet aan de normen voor hoogte en kwaliteit	245	126,4**)	128,4**)	128,4**)	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	245	245	177	250	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>
Actualisatie van calamiteitenbestrijdingsplannen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

*) Beginsituatie bestaat uit de realisatie 2013 van beide waterschappen.

***) Een aantal keringen is door de Provincie van status gewijzigd waardoor er een bijstelling aan het totaal aantal kilometer heeft plaats gevonden. Vechtstromen heeft op dit moment 133,9 kilometer regionale kering, waarvan 126,4 kilometer voldoet aan de normen.

Juiste hoeveelheid

Vechtstromen stelt zich ten doel om het overgrote deel van de tijd de beschikbare hoeveelheid water overeen te laten stemmen met de wensen van de gebruikers, mits doelmatig en met inachtneming van de natuurlijke kenmerken van het beheergebied.

Inspanningen die we hiervoor treffen:

- *We bepalen en realiseren het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) in de beheersituatie (overgrote deel van de tijd). Daarbij worden de wensen van de gebruikers, de natuurlijke kenmerken van het gebied en de beleidskaders vanuit andere overheden in acht genomen.*

Door middel van de aanleg en het beheer en onderhoud van een uitgebreid stelsel aan watergangen (4800 km), maar ook door het realiseren en op juiste wijze beheren van kunstwerken zoals stuwen (1300) en gemalen (200), beïnvloedt het waterschap de standen van grondwater en oppervlaktewater; het zogenoemde grond- en oppervlaktewaterregiem. Dit is de belangrijkste en omvangrijkste inspanning die binnen programma 1 wordt gedaan. Voor het overgrote deel van de 225.000 hectare beheergebied zal dit gedurende de planperiode niet veranderen. Het waterschap creëert hiermee een hydrologische randvoorwaarde waarmee ook een beroep wordt gedaan op de private verantwoordelijkheid van individuele grondeigenaren voor wat betreft hun eigen ontwateringsmiddelen, zoals perceelsslotten en drainage.

Er zijn situaties mogelijk waarin aanpassing van het regiem dat het waterschap nu nastreeft (actuele grond- en oppervlaktewaterregiem) gewenst wordt. Dit kan voortkomen vanuit belanghebbenden, partners of stakeholders, maar ook vanuit het waterschap zelf (waterkwaliteit, financiën, inspelen op klimaatverandering, harmonisatie van beleid, etc.). Daar waar deze situatie zich voordoet gaat het waterschap in gesprek met de betrokkenen en past aan de hand van de uitkomsten daarvan het grond- en oppervlaktewaterregiem dat het nastreeft aan, en treft de maatregelen om het aangepaste regiem te realiseren. Overigens kan het ook zijn dat het waterschap maatregelen treft, niet om een aangepast regiem te realiseren, maar om het actuele regiem te bestendigen. Ter illustratie, het kan zijn dat het waterschap, op aanwijzing van het bevoegd gezag, een nieuw grond- of

oppervlaktewaterregiem bepaalt vanwege natuurdoelen (N2000/PAS) of ander agrarisch gebruik en vervolgens watergangen anders inricht, stuwen en stuwpeilen verandert, etc.

Het kan echter ook zijn dat het waterschap maatregelen treft om de huidige grond- en oppervlaktewatersituatie onder veranderende klimaatomstandigheden, toch zoveel mogelijk te behouden. In die gevallen gebeurt dit, conform de visie van Vechtstromen in overleg met partners en stakeholders en gebiedsgewijs, opdat er niet teveel tijd zit tussen afspraken over eventuele maatregelen en de uitvoering ervan.

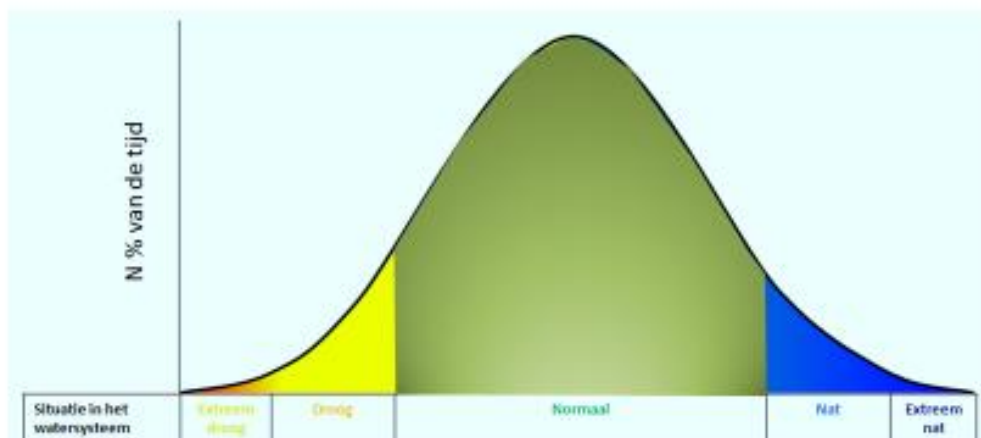
Situaties waarvan reeds nu kan worden gesteld dat er, in dialoog met de omgeving, gesproken moet worden over eventuele aanpassing van het huidige (actuele) regiem zijn;

- N2000 gebieden.
- KRW-waterlichamen.
- Aandachtsgebieden in het kader van normering wateroverlast.
- Aandachtsgebieden in het kader van Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON).
- Plan en gebiedsuitwerkingen, dan wel lokale initiatieven.

Concrete maatregelen zijn:

- Beheren en onderhouden waterlopen, stuwen en gemalen. Door het ontwikkelen van activa management kan het onderhoud meer risicogestuurd plaatsvinden. Dit draagt bij aan de doelmatigheid van het onderhoud.
- Definiëren gebieden/gevallen waar aanpassing van actuele regiem sowieso wordt besproken / wenselijk geacht wordt.
- Maatregelen definiëren en uitvoeren waar aanpassing van het regiem bestuurlijk is bepaald.
- Continue dialoog met omgeving over invulling van het juiste regiem.

In het kader van het Nationale Deltaprogramma, i.c. het Deelprogramma Zoetwater, is een nieuw instrument in het leven geroepen: het Voorzieningsniveau. Waterschap Vechtstromen heeft meegedaan in een van de pilotrondes en geconstateerd en geconcludeerd dat het voorzieningsniveau het best benaderd kan worden als een instrument dat burgers en andere belanghebbenden op een toegankelijke, adequate manier informeert over de eigenschappen van het watersysteem op een bepaalde locatie in het gebied. Daarbij hoeven we niet bij 'nul' te beginnen; veel informatie is al voorhanden (GGOR, NBW-kaarten, Waterdocumenten, Systeematlassen), maar is vooral versnipperd aanwezig. Wel dient nog een inhaalslag gemaakt te worden ten aanzien van droogte-informatie. Vanaf 2015 zal dit instrument nader gedefinieerd en ingevuld gaan worden. Ook Vechtstromen zal hier aan moeten werken. Het lijkt voor de hand liggend om het voorzieningsniveau als een 2^e generatie GGOR (GGOR 2.0) te beschouwen.

Figuur 1; In het merendeel van de tijd (ordegrootte 90%) is er door de combinatie van weersomstandigheden en infrastructuur van het watersysteem sprake van een normale waterhuishoudkundige situatie die de functies goed bedient. We noemen dat ook wel de beheersituatie (beschreven in de GGOR). In gevallen van langdurige droogte of veel neerslag ontstaan er afwijkende, te droge of te natte, situaties en in een enkel geval zelfs extreme situaties van droogte en wateroverlast. Onder invloed van de klimaatontwikkelingen kunnen deze situaties zich vaker en langduriger gaan voordoen. Het waterschap probeert om de geschetste “normaal- of beheersituatie”, blijvend zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van de gebruiksfuncties.

Tabel 13: Programmadoelen en indicatoren

Indicator(en)	Beginsituatie 1-1-2014 *)	BVR 2014	WBP 2015	B 2015	2016	2017	2018
(Geactualiseerde) stedelijke waterplannen	14	14	19	14	14	14	14
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>19</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>14</i>
N2000-gebieden met uitgevoerde GGOR-maatregelen	0	0	19	0	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>19</i>	<i>0</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>
Oppervlak van het beheergebied waarvoor GGOR is vastgesteld	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Oppervlak van het beheergebied waarvoor GGOR is uitgevoerd	86%	86%	60%	86%	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>86%</i>	<i>86%</i>	<i>60%</i>	<i>86%</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>
Gebied dat voldoet aan normering wateroverlast	98%	98%	100%	99%	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>98%</i>	<i>98%</i>	<i>100%</i>	<i>99%</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>
Gewenste waterberging gerealiseerd	20,6	20,8	21,3	21,4	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>20,6</i>	<i>20,8</i>	<i>21,3</i>	<i>21,5</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>
TOP-gebieden waar maatregelen zijn uitgevoerd	0	1	15	1	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>

*) Beginsituatie bestaat uit de realisatie 2013 van beide waterschappen.

Goede kwaliteit

Vechtstromen streeft naar een goede kwaliteit van water opdat het aantrekkelijk, bruikbaar en geschikt is voor mens, dier en plant.

Inspanningen die we hiervoor treffen:

- *We bepalen wat een goede kwaliteit is van het oppervlaktewater*
Onder een “goede kwaliteit” wordt verstaan; oppervlaktewater waarin planten en dieren vertoeven die daar in thuis horen (op basis van het type water) en daar goed kunnen overleven. Met gebruikmaking van met name de kaders uit het provinciale omgevingsbeleid, wordt bepaald welke kwaliteit we in de KRW-waterlichamen, de waardevolle kleine wateren en de overige wateren moet hebben. Van belang hierbij is wel dat we de meest efficiënte maatregelen moeten kiezen: als de meest beperkende factor voor het ecologisch functioneren van een waterloop gelegen is in onvoldoende watervoering in droge perioden, dan is het slim om de inspanningen juist te richten (indien haalbaar en betaalbaar) op verbetering van de hydrologie en daarna pas op de kwaliteitsparamaters te focussen.

- *We bepalen de maatregelen om de goede kwaliteit te bereiken en te behouden en voeren deze uit*
Voor het bepalen van de kwaliteit is het waterschap in grote mate gehouden aan de kaders die daarvoor elders zijn gesteld. Voor wat betreft de maatregelen die getroffen worden om te komen tot de goede kwaliteit en deze te behouden is het waterschap meer autonoom. Vechtstromen wil in lijn met zijn visie, samen met zijn omgeving komen tot de keuze van de beste maatregelen. In de zogenoemde KRW-agenda Rijn-oost zijn reeds richtinggevende uitspraken gedaan voor wat betreft de maatregelen, in dialoog met de omgeving wordt dit nader uitgewerkt.
- *Vanuit het bereiken van onze waterdoelen dragen we zo mogelijk bij aan het verhogen van de beleefbaarheid van het water*
Hoewel het verhogen van de beleefbaarheid van het water niet als kerntaak wordt gezien door Vechtstromen, is in het Bestuursakkoord "Door water verbonden" wel aangegeven dat Vechtstromen het van groot belang acht dat het water bijdraagt aan de leefbaarheid, aan een prettige (stedelijke) omgeving en dat er voldoende mogelijkheden zijn om op en langs het water te recreëren. Vechtstromen gaat in gesprek met stakeholders en partners om te bezien welke inspanningen het beste getroffen kunnen worden.

Tabel 14: Programmadoelen en indicatoren

Indicator(en)	Beginsituatie 1-1-2014 *)	BVR 2014	WBP 2015	B 2015	2016	2017	2018
Uitvoeren KRW-maatregelen: lengte natuurvriendelijke oevers	195	210	141	235	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	195	213	141	239	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>
Uitvoeren KRW-maatregelen: vispasseerbaarheid stuwen e.d.	69	76	70	85	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	69	75	70	88	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>

*) Beginsituatie bestaat uit de realisatie 2013 van beide waterschappen.

Een deeltraject van het waterlichaam Bolscherbeek (fase III Haaksbergen) bleek niet haalbaar en zal daarom niet meer worden uitgevoerd. Ook binnen het waterlichaam Azelerbeek blijken enkele delen niet haalbaar. Als gevolg hiervan valt de prestatie voor de natuurvriendelijke oevers wat lager uit dan gedacht.

2.1.3 Wat mag het kosten?

Voor programma 1 Watersysteem zijn de investeringen met 30% verlaagd ten opzichte van de programmabegroting 2014-2017 conform het bestuursakkoord. Dat is exclusief de verplichte investeringsbijdrage aan het Hoog Water Beschermings Programma (HWBP). In deze programmabegroting 2015-2018 komen de netto investeringen 2014-2018 uit op k€ 110.143. Het verschil met het kader (MJV 2015-2018) bedraagt k€ 1.383 en betreft een eenmalige verschuiving van baggerwerkzaamheden in 2014 vanuit de bestemmingsreserve baggeren (exploitatie) naar de investeringen.

Tabel 15: Investeringsbudgetten 2014-2018

Thema (bedragen in k€)	BVR 2014	B 2015	2016	2017	2018	Totaal 2014-2018
Goede kwaliteit	9.327	12.137	8.813	5.245	4.845	65.895
Juiste hoeveelheid	12.759	6.997	5.144	4.890	5.780	36.536
Veilig (incl. HWBP-bijdrage)	8.253	12.148	9.152	10.752	9.925	57.586
Netto-totaal (excl. afbreukrisico's)	30.339	31.282	23.109	20.887	20.550	126.167
Afbreukrisico's (12,7%)	3.853	3.972	2.935	2.653	2.610	
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	26.486	27.309	20.174	18.234	17.940	110.143
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	29.342	23.555	18.657	18.390	18.816	108.760

Omdat er geen actuele baggerplannen beschikbaar waren, zijn hiervoor in de programma-begroting 2014-2017 geen middelen opgenomen. Bij de 1e begrotingswijziging 2014 zijn hiervoor middelen onttrokken aan de bestemmingsreserves voor Baggeren. Inmiddels is echter de keuze gemaakt om het baggeren vanaf 2014 volledig uit de investeringsbegroting te bekostigen. De bestemmingsreserve Baggeren wordt daarom niet aangewend om de baggerwerkzaamheden in 2014 te bekostigen. Deze bestemmingsreserve wordt omgezet in een bestemmingsreserve Nieuwe Projecten. Voor 2014 wordt het investeringskader eenmalig verruimd om de baggeropgave voor 2014 te bekostigen. De extra kapitaallasten die daarmee ontstaan, worden gedekt vanuit aanwezige ruimte in de exploitatiebegroting.

Aangezien de baggeractiviteiten vanaf 2015 een substantieel beslag leggen op de aanwezige investeringsruimte, is er voor de programmabegroting 2015-2018 gekozen om een deel van het benodigde budget nu in de meerjarenbegroting op te nemen. In de komende periode zullen aanvullende keuzes gemaakt moeten worden, waarbij externe financiering op projecten aangewend kan worden voor dekking van de beheeropgave. Ook zal de beheeropgave scherper in beeld gebracht worden, onder andere door het opstellen van een actueel baggerplan voor Vechtstromen.

In programma 1 zijn de volgende netto budgetten, inclusief gewijzigde parameters (§ 3.2) en besparingen (§ 3.3) beschikbaar.

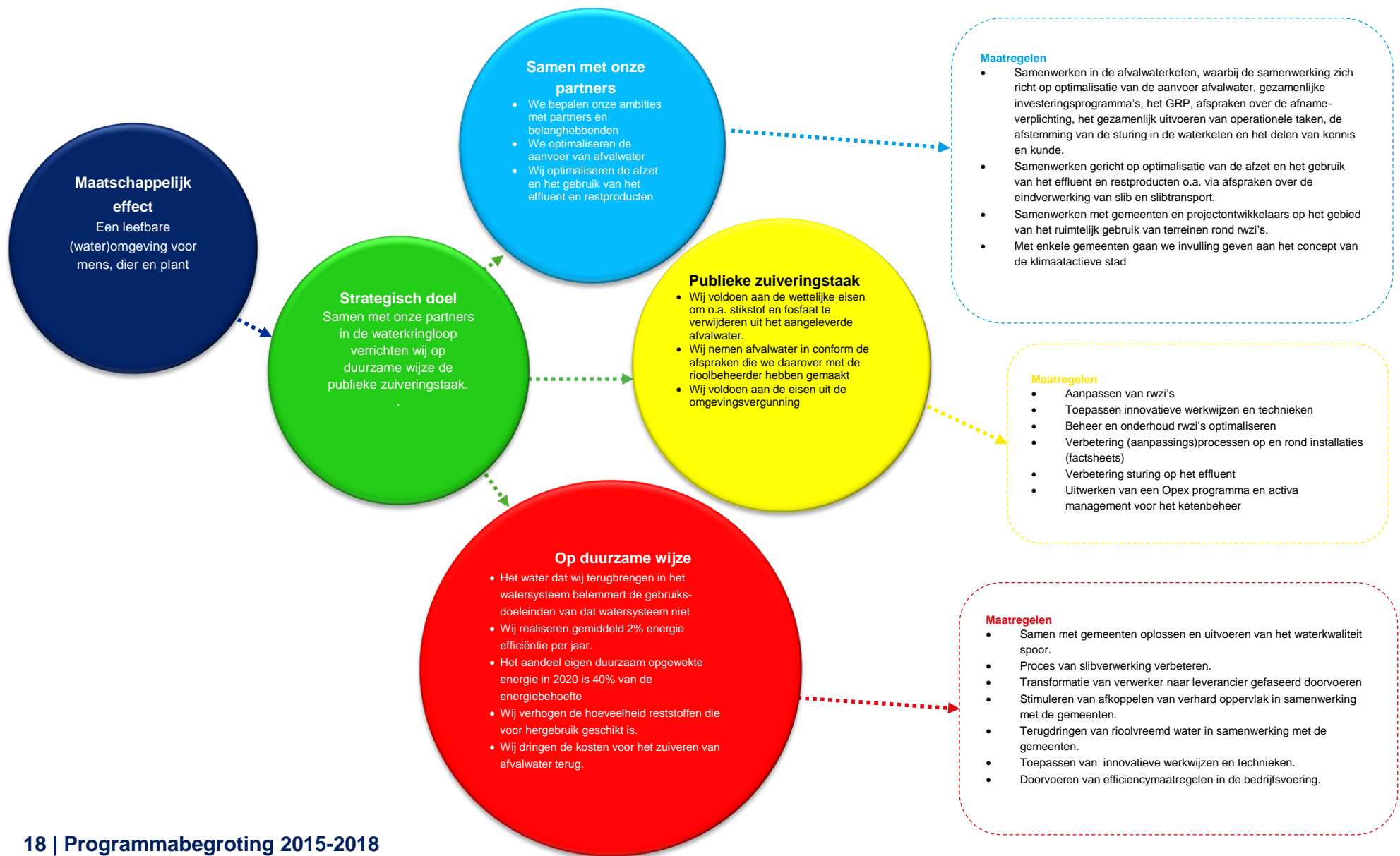
Tabel 16: Netto-budgetten programmabegroting 2015-2018

Programma 1 Watersysteem	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
(Bedragen in k€)					
Netto-kosten	46.733	47.032	47.572	48.122	48.683
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	46.733	47.291	47.860	48.440	49.032

2.2 Programma 2: Waterketen

Samen met onze partners in de waterkringloop verrichten wij op duurzame wijze de publieke zuiveringstaak.

Op de volgende pagina wordt een beeld gegeven hoe het gewenste effect wordt bereikt door doelen te stellen, inspanningen te beschrijven en maatregelen te benoemen.

Voor vrijwel alle genoemde indicatoren geldt dat op basis van de uitkomst rond de gesprekken over het bestuursprogramma van Vechtstromen en het WBP 2016-2021 normen worden vastgesteld die kunnen afwijken van de nu voorgestelde. Ook kan het palet aan indicatoren een wijziging ondergaan. In enkele gevallen zijn daarom geen normen voor de jaren 2016 en verder opgenomen.

De uitwerking van het bestuursakkoord 'Door water verbonden' vond begin 2014 plaats. Het geherprogrammeerde investeringsprogramma tot en met 2018 wordt in deze meerjarenbegroting 2015-2018 gepresenteerd.

De komende periode gaat het waterschap in gesprek met haar stakeholders om het bestuursprogramma gezamenlijk nader in te vullen. De hieronder beschreven programmadoelen en maatregelen zijn hierbij het vertrekpunt voor een open gesprek, op basis van de eerder genoemde 5 gespreksthema's, met onze partners in de waterketen.

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Een leefbare (water)omgeving voor mens, dier en plant

Strategisch doel

Samen met onze partners in de waterkringloop verrichten wij op duurzame wijze de publieke zuiverings-taak.

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met onze partners in de waterkringloop

De watersysteembeheerder, de rioolbeheerder, de drinkwaterbedrijven en de producenten van afvalwater zijn onze partners in de waterkringloop. Door goede samenwerking met deze partijen, maar ook met de afnemers en verwerkers van grondstoffen, water en energie zijn we effectiever en efficiënter in het realiseren van een doelmatige waterkringloop.

Programmadoelen

- Wij bepalen onze ambities met partners en belanghebbenden.
- Wij optimaliseren de aanvoer van afvalwater.
- Wij optimaliseren de afzet en het gebruik van het effluent en restproducten.

De afspraken in het nationale Bestuursakkoord water (BAW) geven in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de afvalwaterketen. Met name de doelmatigheidsafspraken zijn sturend. Meer efficiency realiseren we in de bedrijfsvoering door energiebesparing, assetmanagement en operational excellence en door samenwerking in de regionale waterketen.

De samenwerking is daarbij gericht op het verlagen van de kosten, het verhogen van de kwaliteit en het verminderen van de kwetsbaarheid. Vechtstromen en de inliggende gemeenten hebben daartoe de handen ineen geslagen om de doelmatigheidsopgave in de waterketen te realiseren. Eind 2014 zal de visitatiecommissie in opdracht van het ministerie van I&M haar eindrapport presenteren. Onze ambitie is om in 2020 samen met de gemeenten de afgesproken doelmatigheidsopgave gerealiseerd te hebben. In 2016 zal een tussentijds beeld worden gevormd of in ons beheersgebied de afgesproken efficiencyverbetering (BAW) gerealiseerd wordt.

In de lokale ketensamenwerking is het van belang om te participeren bij de vorming van gemeentelijke rioleringsplannen. Dit is belangrijk omdat ingrepen in het rioelstelsel invloed hebben op het

zuiveringsbeheer. Daarbij zien we dat het rioolstelsel een onderdeel van de stedelijke infrastructuur is. Dat betekent dat de afvalwaterketen in de stad niet los gezien kan worden van de stedelijk context. Reden om optimalisatie van de keten ook onderdeel te maken van het gesprekstema "leven in de stad" zoals we dat in het nieuwe bestuursprogramma hebben benoemd. Ontwikkeling van een concept als de klimaatactieve stad (KAS) is daar een logische bouwsteen voor.

Met alle 19 gemeenten met een relevant stedelijk gebied binnen de grens van het beheergebied van Vechtstromen is een collectief (afval)waterakkoord gesloten. Voor de nadere uitwerking sluiten we nu individuele waterakkoorden (systeem en keten) met een modulaire opbouw. Dat is een ontwikkeling waarbij afspraken over de afvalwaterketen onderdeel worden van brede akkoorden die we met de gemeenten gaan sluiten. Er wordt in die brede akkoorden nog meer aandacht gegeven aan de samenhang tussen keten en systeem.

Tabel 17: Programmadoelen en indicatoren

Indicator(en)	Beginsituatie 1-1-2014	BVR 2014	WBP 2015	B 2015	2016	2017	2018
Gemeenten waarmee het waterschap een afvalwaterakkoord heeft gesloten	18	19	18	19	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>n.t.b.</i>

In 2014 is de samenwerking in het Shared Service Center onder de naam Waterkracht van start gegaan. Zuiveren van afvalwater is één van de vier pilots die zijn uitgerold. Daarbinnen zijn 10 projecten in gang gezet. De samenwerking zal de komende jaren stapsgewijs worden uitgebreid, maar kent niet de vloeiende start die was verwacht.

Innovatie is een voorwaarde om de doelmatigheidsverbetering in de keten te kunnen realiseren. Een goed samenspel tussen publieke sector, kennispartijen en de markt versnelt de ontwikkeling van innovaties en biedt perspectief om risico's te spreiden. Om hieraan een goede bijdrage te leveren faciliteren we proeven rond de waterketen. De meest wenselijke rol voor Vechtstromen is die van lead user. Dat betekent dat we de komende jaren participeren in innovatieve trajecten door allianties met kennispartijen en bedrijfsleven (Bijv. Alginaat, energie- en grondstoffenfabriek). De routekaart afvalwater 2030 fungeert daarbij als inspiratiedocument.

Maatregelen

- Samenwerken in de afvalwaterketen, waarbij de samenwerking zich richt op optimalisatie van de aanvoer afvalwater, gezamenlijke investeringsprogramma's, het GRP, afspraken over de afnameverplichting, het gezamenlijk uitvoeren van operationele taken, de afstemming van de sturing in de waterketen en het delen van kennis en kunde.
- Samenwerken met kennisinstellingen en bedrijven gericht op optimalisatie van de afzet en het gebruik van het effluent en restproducten o.a. via afspraken over de eindverwerking van slib en slibtransport.
- Samenwerken met gemeenten en projectontwikkelaars op het gebied van het ruimtelijk gebruik van terreinen rond rwzi's.
- Met enkele gemeenten gaan we invulling geven aan het concept van de klimaatactieve stad
- Samenwerken binnen Waterkracht

Publieke zuiveringstaak

We voeren een wettelijke, publieke taak uit. Die taak is ingegeven vanuit de zorg voor de volksgezondheid. Afvalwater van huishoudens en kleine bedrijven (gebonden lozers) zuiveren we tot een niveau dat het teruggebracht mag worden in het watersysteem. Daarnaast verwerken we ook het afvalwater van grote lozers (ongebonden lozers), waarbij zij en wij de keuze hebben of de behandeling op de rwzi plaatsvindt. Business cases liggen ten grondslag aan deze keuze. Voor de publieke

zuiveringstaak is een focus op kosten in de bedrijfsvoering de primaire strategische leuze. Deze concretiseren we door aandacht voor operational excellence en assetmanagement. Logischerwijs opereren we daarbij binnen de (vergunning)eisen die onze omgeving stelt.

Programmadoelen

- Wij voldoen aan de wettelijke eisen om o.a. stikstof en fosfaat te verwijderen uit het aangeleverde afvalwater.
- Wij nemen afvalwater in conform de afspraken die we daarover met de rioolbeheerder hebben gemaakt
- Wij voldoen aan de eisen uit de omgevingsvergunning

Inkoop van energie en de verwerking van zuiveringsslib zijn exploitatiekosten die permanent aandacht behoeven. Hetzelfde geldt voor kapitaallasten. Deze bestuursperiode, dus ook in 2015, wordt daarom binnen programma 2 ingezet op ontwikkelen van assetmanagement en operational excellence (Opex).

De Energiefabriek in Hengelo is het voorbeeld van aandacht voor exploitatiekosten. Op basis van een herijking van de businesscase is besloten tot een eerste investering in de transformatie van de RWZI Hengelo naar een energiefabriek. Op basis van de uitgevoerde businesscase leidt dit project tot 28% reductie van het af te voeren slibvolume, 35% extra biogasproductie en een reductie van broeikasgasemissies met 25%.

Als uitwerking van het bestuursakkoord is in 2014 veel energie gestoken in een goede afweging met betrekking tot het temporiseren van aanpassingen van RWZI's. Hiermee is een eerste invulling gegeven aan assetmanagement. Door het temporiseren van aanpassingen van RWZI's wordt het voeren van adequaat beheer en onderhoud nog belangrijker. Leerpunten daarover uit de Opex audit binnen het voormalige waterschap Regge en Dinkel worden daarbij meegenomen.

De Opex uitgangspunten werken ook door in de dagelijkse sturing van het zuiveringsproces. In 2015 wordt scherp aan de wind gevaren met de fosfaat- en stikstofverwijdering, maar uiteraard binnen de vergunningsvoorwaarden.

Waar innovatieve werkwijzen ons kunnen helpen om de bedrijfsvoering te optimaliseren gaan we deze serieus overwegen.

Tabel 18: Programmadoelen en indicatoren

Indicator(en) *)	Wettelijke verplichting	Beginsituatie 1-1-2014	BVR 2014	WBP 2015	B 2015	2016	2017	2018
Gemiddelde fosfaatverwijdering rwzi's	75%	85%	78%	78%	78%	78%	78%	78%
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	75%	85%	78%	78%	78%	78%	78%	78%
Gemiddelde stikstofverwijdering rwzi's	75%	86%	81%	81%	81%	81%	81%	81%
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	75%	86%	81%	81%	81%	81%	81%	81%
Vergunningen die actueel (<4 tot 10 jaren) en voldoen aan de Europese richtlijn (IPPC-proof)	100%	100%	100%	90%	100%	100%	100%	100%
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	100%	100%	100%	90%	100%	100%	100%	100%

*) Indicatornormen ontstaan uit de gewogen gemiddelden van beide waterschappen.

Bij de herprogrammering van het investeringsprogramma waterketen tot en met 2018 zijn factsheets per rwzi opgesteld om een prioritering te kunnen maken welke investering uitgevoerd moet worden, uitgesteld kan worden of op een andere, sobere wijze gedaan kan worden. Dit betroffen slechts die rwzi's die in de huidige programmering genoemd waren. In 2014 is een gedegen risico-inventarisatie te doen voor alle zuiveringen. Daarmee zijn we in staat om voor de periode 2016 tot en met 2019 een compleet programma op te zetten. Belangrijke criteria hierbij zijn continuïteit en bedrijfszekerheid, voldoen aan zingsvergunningen, BAW, MJA-3, arbo en veiligheidseisen en kosteneffectiviteit.

Maatregelen

- Aanpassen van rwzi's
- Toepassen innovatieve werkwijzen en technieken
- Beheer en onderhoud rwzi's optimaliseren, waaronder het opstellen van beheer en onderhoudsprogramma's
- Verbetering (aanpassings)processen op en rond installaties (implementatie Z-info)
- Verbetering sturing op het effluent
- Uitwerken van een Opex programma en assetmanagement voor het ketenbeheer

Op duurzame wijze

Wij handelen toekomstbestendig vanuit een maatschappelijk perspectief. De kwaliteit van de leefomgeving (volksgezondheid), voldoende zoet water, de beschikbaarheid van grondstoffen, maar ook de betaalbaarheid van de ketendienst zijn onze criteria. Het verlenen van afvalwaterketendiensten aan bewoners en bedrijven is en blijft onze core business. Het gezuiverde afvalwater brengen we terug in het watersysteem of wordt op een andere nuttige wijze toegepast. Met de afzet van restproducten houden we het zuiveren van afvalwater betaalbaar en duurzaam.

De afvalwaterketen levert een bijdrage aan de verduurzaming van de samenleving. We zetten afvalwater om in schoon water dat kan worden hergebruikt of teruggebracht in het watersysteem, maar produceren ook energie en gaan grondstoffen terugwinnen op onze installaties. De Routekaart 2030 van Unie en VNG vormt de inspiratiebron met een aansprekende toekomstvisie op de afvalwaterketen.

In de praktijk betekent dit dat de komende jaren innovaties zich richten op de besparing en productie van energie en de terugwinning van grondstoffen binnen het concept van de Energie- en Grondstoffenfabriek. Nieuwe innovatieve ontwikkelingen op het gebied van slibgisting en –verwerking bieden daarbij perspectief. Hiermee leveren we een positieve bijdrage aan de realisatie van de doelstelling in het kader van de Meerjarenafspraken energie 3 (MJA3), het klimaatakkoord en de transitie naar een circulaire economie.

Een randvoorwaarde voor veel stappen in de transitie van verwerker naar leverancier is het “verdikken” en afvlakken van pieken in de afvalwaterstroom. In de contacten met gemeenten en de partijen achter de industriële afvalwaterstromen blijven de gesprekken (GRP en vergunningsadvies) gericht op het afkoppelen van hemelwaterstromen en reduceren van dun waterlozingen.

De bouw van de Energiefabriek draagt sterk bij aan het bereiken van de doelstelling van 40 % eigen duurzaam opgewekte energie in 2020. Dat voor de opgewekte energie een SDE exploitatie subsidie beschikbaar is gesteld helpt bij het verlagen van de kosten van het zuiveren. Zonder aanvullende acties wordt de doelstelling van 40 % eigen duurzaam opgewekte energie in 2020 waarschijnlijk niet gehaald wordt. Bijsturing door het verlagen van het energiegebruik bij gelijkblijvende eigen opwekking heeft de voorkeur. Duurzaamheids- en kosten argumenten liggen hieraan ten grondslag.

In 2015 worden kleine ontwikkelstappen gezet in het verhogen van de hoeveelheid reststoffen die voor hergebruik geschikt is (zie samen met partners), maar van een substantiële verhoging is nog geen sprake. Er wordt wel vol ingezet op de terugwinning van fosfaat via de behandeling bij SNB/Ecophos.

Programmadoelen

- Het water dat wij terugbrengen in het watersysteem belemmert de gebruiksdoeleinden van dat watersysteem niet
- Wij realiseren gemiddeld 2% energie efficiëntie per jaar.
- Het aandeel eigen duurzaam opgewekte energie in 2020 is 40% van de energiebehoefte
- Wij verhogen de hoeveelheid reststoffen die voor hergebruik geschikt is.
- Wij dringen de kosten voor het zuiveren van afvalwater terug.

De afvalwaterketen levert een grote bijdrage aan de verduurzaming van de samenleving. We zetten afvalwater om in schoon water en schone grondstoffen en energie. Terugwinnen staat centraal, waaronder fosfaat uit ons zuiveringsslib. De eerder genoemde routekaart 2030 van UvW en VNG vormt daarbij de inspiratiebron met een aansprekende toekomstvisie op de afvalwaterketen. In de praktijk betekent dit de komende jaren dat innovaties zich richten op de besparing en terugwinning van energie en grondstoffen via de Energie- en Grondstoffenfabriek.

Nieuwe innovatieve ontwikkelingen op het gebied van slibgisting en –verwerking lijken kansrijk. Een belangrijk aspect betreft de energie-efficiëntie en de opwekking van energie uit hernieuwbare bronnen. Bovendien levert het hiermee een positieve bijdrage aan de realisatie van de doelstelling in het kader van de Meerjarenafspraken energie 3 (MJA-3) en het klimaatakkoord.

Dit betekent dat we ons de komende periode samen met onze partners focussen op het transformeren van afvalwaterverwerker en energieconsument naar een producent van grondstoffen en energie. Vechtstromen draagt daarmee bij aan groene groei.

Tabel 19: Programmadoelen en indicatoren

Indicator(en)	Beginsituatie 1-1-2014 *)	BVR 2014	WBP 2015	B 2015	2016	2017	2018
Afgekoppeld verhard oppervlak van gemengde rioolstelsels	597 ha	618 ha	690 ha	630 ha	640 ha	650ha	660ha
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>597 ha</i>	<i>618 ha</i>	<i>690 ha</i>	<i>640 ha</i>	<i>640 ha</i>	<i>650ha</i>	<i>660ha</i>

*) Beginsituatie bestaat uit de realisatie 2013 van beide waterschappen.

Er is sprake van een verlaagde ambitie vanwege het beëindigen van stimuleringsmaatregelen, de recent behaalde prestaties zijn het effect van de laatste 'afrekeningen' van toegekende subsidies. Daarnaast moeten de prestaties tegenwoordig worden behaald door het afkoppelen van oppervlakken op privé terreinen, waar het tot nu toe veelal om gebieden met gemeentelijke zeggenschap ging.

Maatregelen

- Samen met gemeenten oplossen en uitvoeren van het waterkwaliteitsspoor.
- Proces van slibverwerking verbeteren.
- Transformatie van verwerker naar leverancier gefaseerd doorvoeren
- Stimuleren van afkoppelen van verhard oppervlak in samenwerking met de gemeenten.
- Terugdringen van rioolvreemd water in samenwerking met de gemeenten.
- Toepassen van innovatieve werkwijzen en technieken.
- Doorvoeren van efficiëncymaatregelen in de bedrijfsvoering.

Vechtstromen wil hiermee een forse bijdrage leveren aan een duurzame samenleving. Dit door blijvend te investeren in duurzame innovaties, energiebesparing en door meer te doen met minder geld. Daarbij participeren we in het samenwerkingsverband Duurzaam GWW (grond, weg en waterbouw) waar krachten worden gebundeld om duurzaamheid naar een hoger plan te tillen. Alle deelnemende partijen hebben afgesproken om in een zo vroeg mogelijk stadium van een project zaken als energiebesparing, leefbaarheid en beperking materialen en grondstoffen mee te nemen.

2.2.3 Wat mag het kosten?

In het bestuursakkoord is uitgegaan van een temporisering van de voorgestelde investeringsprogramma's. Voor programma 2 Waterketen zijn de investeringen met 10% verlaagd ten opzichte van de programmabegroting 2014-2017. In deze programmabegroting 2015-2018 komen de netto investeringen 2014-2018 uit op k€ 72.361. De nieuwe raming voor de investeringen voldoet daarmee aan de kaders vanuit het bestuursakkoord.

Tabel 20: Investeringsbudgetten 2014-2018

Thema (bedragen in k€)	BVR 2014	B 2015	2016	2017	2018	Totaal 2014-2018
Publieke taak	9.107	17.225	13.552	9.085	11.000	59.969
Duurzame wijze	4.450	8.572	9.450	3.275	100	25.847
Samen	87	100	100	100	100	487
Netto-totaal (excl. afbreukrisico's)	13.644	25.897	23.102	12.460	11.200	86.303
Afbreukrisico's (16,3%)	-2.126	-4.194	-3.766	-2.031	-1.826	-13.942
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	11.518	21.703	19.336	10.429	9.374	72.361
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>13.316</i>	<i>16.989</i>	<i>14.298</i>	<i>13.626</i>	<i>14.133</i>	<i>72.361</i>

In programma 2 zijn de volgende netto budgetten, inclusief gewijzigde parameters (§ 3.2) en besparingen (§ 3.3) beschikbaar.

Tabel 21: Netto-budgetten programmabegroting 2015-2018

Programma 2 Waterketen	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Bedragen in k€					
Netto-kosten	43.637	41.667	42.081	42.504	42.936
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>43.637</i>	<i>44.194</i>	<i>44.762</i>	<i>45.342</i>	<i>45.934</i>

2.3 Programma 3: Besturen en organiseren

2.3.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

In dit hoofdstuk is de uitwerking van het strategisch doel tot programmadoelen weergegeven. Om die doelen daadwerkelijk te realiseren, worden verder maatregelen geformuleerd.

Strategisch doel

Het programma Besturen en Organiseren is gericht op het bereiken van het volgende strategische doel, zoals voor het eerst geformuleerd in de programmabegroting 2014:

We zijn een duurzame, innovatieve en lerende organisatie. We bepalen en realiseren samen met partners en belanghebbenden onze ambities, waarbij maatschappelijk belang en goed werkgeverschap centraal staan.

Programmadoelen en maatregelen

Uit het strategische doel leiden we een aantal programmadoelen af:

- A. We bepalen en realiseren onze ambities in verbinding met onze partners en belanghebbenden in de omgeving.
- B. Het maatschappelijk belang staat centraal.
- C. We hebben een focus op duurzaamheid en innovatie.
- D. Onze organisatie is daadkrachtig en leert continu van zichzelf en van anderen, waarbij goed werkgeverschap de medewerkers centraal stelt.

A. In verbinding met de omgeving

Om de ambities van Vechtstromen samen met partners en belanghebbenden te realiseren, moeten we voortdurend in verbinding zijn met de omgeving. Vanuit de kerntaken zoekt Vechtstromen in een vroeg stadium de dialoog op met andere partijen. Door waterdoelen te koppelen aan andere doelen (landbouw, natuur, bedrijvigheid, leefbaarheid) creëren we zoveel mogelijk maatschappelijke meerwaarde. Wij willen ons ontwikkelen tot een daadkrachtige partner. Dit vraagt om goed omgevingsmanagement, dat is ingebed in de cultuur van het bestuur en de organisatie.

Tegelijkertijd willen we door ruimte te geven aan 'doe-het-zelf-waterbeheer' het zelf-organiserend vermogen van de samenleving benutten. Het waterschap trekt zich daarmee niet volledig terug, maar denkt mee en faciliteert.

Dit alles vraagt om:

- een wendbare organisatie die flexibel kan inspelen op kansen in de omgeving;
- een open bestuursstijl die gericht is op het koppelen van waterbelangen met belangen van onze partners;
- medewerkers die alert zijn op ontwikkelingen in de omgeving, zich samenwerkingsgericht opstellen en bestuurders faciliteren in hun rol.

Maatregelen:

In de aanloop naar de fusie is een visie op samenwerking ontwikkeld, die als uitgangspunt is genomen bij het vormgeven van de volgende maatregelen:

- Uitlijnen van het proces om vanaf de tweede helft van 2014 en in 2015 in gesprekken met partners te komen tot gezamenlijke bestuurlijke doelstellingen (op basis van het bestuursprogramma).
- Professioneel inrichten van omgevingsmanagement voor bestuur en (de gehele) organisatie.
- Verbeteren van de omgevings- en samenwerkingsgerichtheid van alle medewerkers, in lijn met de geformuleerde organisatiecompetenties.
- Doorontwikkelen van het programmatisch werken. Programmatisch werken moet ons helpen om ons te focussen op onze doelen, die we in samenwerking met partners vaststellen.

B. Maatschappelijk belang centraal

De maatschappij mag van ons als publieke organisatie verwachten dat wij transparant werken en gemakkelijk toegankelijk zijn: via meerdere kanalen, passend bij de behoefte van al onze stakeholders.

Omdat we met publiek geld onze werkzaamheden verrichten, willen we doelmatig en integer werken. We hebben een zorgvuldige financiële sturing, gericht op een goede schuldpositie, gematigde tariefontwikkeling en het beheersen van risico's, met specifieke aandacht voor de implementatie van de wet Houdbare Overheid Financiën. In 2014 is de financiële control ingericht. In 2015 breiden we dit uit naar werkelijk integrale control, waarbij we ons focussen op onder meer processen, beheer, informatievoorziening en veiligheid.

Maatregelen:

- Implementeren ambtelijk en bestuurlijk integriteitsbeleid.
- Voor 1 januari 2016 implementeren van servicenormen voor dienstverlening.
- Verder vormgeven van control en transparantie, niet alleen financieel maar op alle belangrijke onderdelen van ons werk conform onze in 2014 vastgestelde visie op control.
- Toepassen van een wijze van processturing die past bij Vechtstromen.
- (Visie vormen op de) toepassing van 'asset management' bij Vechtstromen.
- Uitvoering geven aan de visie op de informatievoorziening.
- Invoering Baseline Informatiebeveiliging voor 1 januari 2016, conform landelijke afspraken met de Unie van Waterschappen.
- Veiligheid van installaties in beeld en op orde.

C. Focus op duurzaamheid en innovatie

We zijn een toekomstgerichte organisatie die duurzame lijnen uitzet: duurzaam in het beheergebied, mensgericht en economisch verantwoord. Daarbij willen we het klimaatakkoord van de Unie van Waterschappen en de Rijksoverheid (2010) en de green deal (2011) nadrukkelijk ondersteunen. Hierin komen duurzaam inkopen en energie-efficiënt als bedrijfsvoeringsaspecten naar voren.

De druk op kostenverlaging en minder gebruik van (schaarse) grondstoffen neemt toe. Financiële mogelijkheden nemen af en de opgaven blijven gelijk of worden groter. Dit betekent dat er innovatieve, methoden en technieken bedacht moeten worden. Ook hierin zoeken we nadrukkelijk naar kansen voor samenwerking, onder andere vanuit de 'driehoek' bedrijven-kennisinstellingen-overheden. We sluiten aan bij de innovatiestrategie van de Unie van Waterschappen.

Maatregelen:

- Implementeren innovatie- en duurzaamheidsstrategie.
- Uitwerken wat energie-efficiënt werken betekent voor Vechtstromen.

D. Daadkrachtig organiseren

Gesprekken tussen de directie en het management hebben geleid tot een vijftal sporen voor de doorontwikkeling van de organisatie:

1. We doen het samen met partners en we doen het samen met elkaar;
2. We zijn een doelmatige en kostenbewuste organisatie die investeert in vernieuwing;
3. We zorgen dat het stroomt in de organisatie (instroom en doorstroom van personeel);
4. We gaan uit van verbindend leiderschap op basis van vertrouwen en professionaliteit;
5. We operationaliseren onze kernwaarden (PRIO) als randvoorwaarde voor doorontwikkeling.

Met deze vijf sporen scheppen we randvoorwaarden voor de andere programmadoelen. Hieronder worden de vijf sporen verder uitgewerkt:

Spoor 1: We doen het samen met partners en we doen het samen met elkaar

Om het bestuur te faciliteren in de nieuwe manier van besturen, moet Vechtstromen effectiever worden in de samenwerking met partners. Goed samenwerken vraagt om een stevige identiteit, zelfbewustzijn en een ontwikkeling van houding en gedrag. Daarnaast is het een randvoorwaarde om de interne verbindingen ook goed te laten werken, zowel in de bedrijfsvoering als in de primaire processen. We zetten bovendien actief in op de verdere ontwikkeling van shared services.

Spoor 2: We zijn een doelmatige en kostenbewuste organisatie die investeert in vernieuwing

Vanuit het maatschappelijk belang werken we doelmatig en kostenbewust. Op sommige onderdelen kan het niet doelmatiger, maar op andere onderdelen valt hierin een ontwikkeling te maken. We proberen het werk eenvoudig en duidelijk te organiseren. Met ingang van 1 januari 2015 wordt daarom de organisatiestructuur vereenvoudigd en het topmanagement in omvang teruggebracht.

Spoor 3: We zorgen ervoor dat het stroomt in de organisatie

De visie van Vechtstromen vraagt dat we flexibel en slagvaardig zijn. Hiervoor moet dynamiek en beweging in gang worden gezet. De leeftijdsopbouw van de organisatie is nu niet in balans. Als we niets doen, wordt dit steeds erger. In-, door- en uitstroom van medewerkers moet gestimuleerd worden om vernieuwing op gang te houden en medewerkers te ontwikkelen. We zoeken naar een gezonde balans tussen een vaste kern en vernieuwing.

Spoor 4: We gaan uit van verbindend leiderschap op basis van vertrouwen en professionaliteit

Om de medewerkers te laten excelleren, is situationeel en verbindend leiderschap nodig, zowel binnen de organisatie als in de externe interactie. Zo kunnen we synergie in groepen vergroten, betrokkenheid verbeteren en verantwoordelijkheden dichtbij het werk beleggen.

Spoor 5: We operationaliseren onze kernwaarden (PRIO) als randvoorwaarde voor doorontwikkeling.

De kernwaarden Passie voor water, Realistisch, Inlevend en Ondernemend (PRIO) verbinden alle medewerkers van Vechtstromen, maar betekenen niet voor iedereen hetzelfde. Cultuurontwikkeling langs de kernwaarden is randvoorwaardelijk voor het slagen van de doorontwikkeling van de organisatie. De operationalisering van de kernwaarden per eenheid/team krijgt daarom prioriteit.

Maatregelen:

- Implementeren van verbetermaatregelen langs de vijf sporen van doorontwikkeling.
- Samenwerking in shared services in het kader van Waterkracht is gestart in 2014. Vooralsnog gaat dit om de werkerterreinen HRM, inkoop, ICT en zuiveren. Naast deze vier werkerterreinen wordt ook gezocht naar andere samenwerkingskansen die kwaliteit verhogen, kwetsbaarheid verminderen en kosten kunnen verlagen.
- De bestuurlijke werkwijze van de dialoog met de omgeving en de bestuurlijke trits van informeren-opiniëren-besluitvormen wordt verder ontwikkeld op basis van evaluatie in het najaar van 2014.
- Zorgvuldig afhechten van personele consequenties van de fusie tot Vechtstromen, de doorontwikkeling van Vechtstromen en de fusie van het laboratorium.

2.3.2 Wat mag het kosten?

Voor programma 3 komen de netto investeringen in dit programmaplan uit op k€ 8.596. De nieuwe raming voor de investeringen voldoet daarmee aan de kaders vanuit het bestuursakkoord.

Tabel 22: Investeringsbudgetten 2014-2018

Thema (bedragen in k€)	BVR 2014	B 2015	2016	2017	2018	Totaal 2014-2018
Duurzaam innovatief en lerend	18	0	0	0	0	18
Maatschappelijk belang	1.453	2.304	1.845	1.474	1.555	8.631
Goede organisatie en werkgever	88	136	70	210	70	574
Netto-totaal (excl. afbreukrisico's)	1.559	2.440	1.915	1.684	1.625	9.223
Afbreukrisico's (6,8%)	-106	-166	-130	-115	-111	-627
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	1.453	2.274	1.785	1.569	1.515	8.596
Idem MJV 2015-2018	2.319	1.942	1.582	805	1.947	8.596

In programma 3 zijn de volgende netto budgetten, inclusief gewijzigde parameters (§ 3.2) en besparingen (§ 3.3) beschikbaar.

Tabel 23: Netto-budgetten programmabegroting 2015-2018

Programma 3 Besturen en organiseren	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
<i>(Bedragen in k€)</i>					
Netto-kosten	23.150	23.674	24.124	24.582	25.050
<i>Idem MJV 2015-2018</i>	<i>23.150</i>	<i>23.597</i>	<i>24.054</i>	<i>24.521</i>	<i>24.997</i>

3. Paragrafen bedrijfsvoering

In het Waterschapsbesluit is voorgeschreven dat in de (meerjaren) begroting in afzonderlijke paragrafen worden vastgelegd de uitgangspunten, de hoofdlijnen van beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede de gevolgen van dat beleid. Onderstaande paragrafen vloeien voort uit het Waterschapsbesluit.

3.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

In paragraaf 1.2 is op hoofdlijnen ingegaan op de actuele ontwikkelingen in de omgeving beschouwd vanuit de vier invalshoeken: politiek-bestuurlijk, economisch, sociaal-cultureel en kwaliteit-duurzaam-innovatie. Vechtstromen wil een samenwerkingspartner zijn die midden in de maatschappij staat en tijdig inspeelt op externe ontwikkelingen; die in interactie met partners de gezamenlijke ambities vorm en inhoud geeft. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen ingegaan op de financieel en economische ontwikkelingen sinds de vorige programmabegroting 2014-2017 en de meerjarenverkenning 2015-2018. Deze ontwikkelingen zijn belangrijke uitgangspunten voor het bepalen van de tarieven en lastendruk voor huishoudens en bedrijven waarover in het bestuursakkoord "Door water verbonden" concrete afspraken zijn gemaakt (zie § 1.4).

3.2 Uitgangspunten en normen

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële uitgangspunten van de programmabegroting 2015-2018 die aan de geraamde bedragen ten grondslag liggen. Er gelden specifieke stijgingspercentages voor de rente, het salarispeil en autonome loonkostenontwikkeling, alsmede voor energie, chemicaliën en inflatie. Als referentie zijn de percentages van de parameters uit de meerjarenverkenning 2015-2018 vermeld. De parameters die wijzigen ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018 zijn vet gedrukt.

De volgende stijgingspercentages 2015-2018 zijn per parameter gehanteerd.

Tabel 24: Stijgingspercentages 2015-2018

Parameters	B 2015	2016	2017	2018
Investeringsrente	3,0%	3,2%	3,4%	3,6%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	3,4%	3,6%	3,8%	4,0%
Bespaarde rente	3,1%	3,0%	3,2%	3,4%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	3,1%	3,4%	3,6%	3,8%
Salarissen	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Sociale lasten	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Ingeleend personeel	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Elektriciteit	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Chemicaliën	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Slibverwerking	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Parameters	B 2015	2016	2017	2018
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Slibafvoer	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Overige kosten	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
<i>meerjarenverkenning 2015-2018</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

Investeringsrente

De investeringsrente is de rente die wordt toegerekend aan de investeringen. De investeringsrente 2015 komt op basis van de hiervoor geldende renteomslag-berekening uit op 3,0%. Vanaf 2016 wordt jaarlijks een veiligheidsmarge van 0,2% ten opzichte van het voorgaande jaar voldoende geacht.

Bespaarde rente

De bespaarde rente betreft de besparing op de rentekosten indien voor investeringen het eigen vermogen wordt aangewend in plaats van geleend (vreemd) vermogen. De hoogte van de bespaarde rente is gekoppeld aan de investeringsrente en voor 2015 berekend op 3,1%. Voor 2016 en volgende jaren is de bespaarde rente telkens gelijkgesteld aan de investeringsrente van het voorgaande jaar.

Salarissen en sociale lasten

De salarisstijging van 2,5% bestaat uit: (i) 1,1% individuele salarisverhogingen (periodieken) en voor (ii) 1,4 % uit cao-afspraken. Voor 2015 en volgende jaren wordt voor de salariskosten eenzelfde stijgingspercentage gehanteerd. Voor de sociale lasten wordt hetzelfde stijgingspercentage als voor de salarissen gehanteerd. Deze parameters wijzigen niet ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018.

Ingeleend personeel

Voor het stijgingspercentage 2015-2018 ingeleend personeel wordt 2,0% per jaar gehanteerd. Deze parameter wijzigt niet ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018.

Elektriciteit

Voor het stijgingspercentage 2015-2018 elektriciteit wordt telkens 2,0% per jaar gehanteerd. Deze parameter wijzigt niet ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018.

Chemicaliën

Voor het stijgingspercentage 2015-2018 chemicaliën wordt 2,0% per jaar gehanteerd. Deze parameter is met 1% verlaagd ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018. De verlaging is in lijn met actuele prijsontwikkeling op de markt voor hulpstoffen en chemicaliën. De verlaging is meegenomen in meerjarige contracten.

Slibverwerking

Voor de komende jaren wordt geen verhoging van de parameter voor slib(eind)verwerking voorgesteld. In de meerjarenverkenning 2015-2018 werd nog van een jaarlijkse stijging van de kosten met 2% gerekend. De slib(eind)verwerking van het Noordelijk en Zuidelijk Vechtstromengebied wordt de komende jaren in financiële zin met elkaar verweven. Daardoor kunnen naar verwachting de komende jaren de doelmatigheidsopgaven uit de businesscase van de fusie, binnen het geraamde kostenniveau van de begroting 2014 worden gehaald en is inflatiecorrectie niet nodig.

Slibafvoer

Het stijgingspercentage voor het transport van slib blijft op 2% en wijzigt niet ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018.

Overige kosten

Voor het stijgingspercentage van de overige kosten wordt 1,75 % gehanteerd voor 2015-2018. Voor het bepalen van dit stijgingspercentage is de Macro Economische Verkenning (MEV) van het Centraal Planbureau (CBP) geraadpleegd. De consumentenprijsindex (1,25%) en de prijs 'intermediair verbruik overheid' (2,0%) voor 2015 zijn als referentie gebruikt. Voor de jaren 2016-2018 is het stijgingspercentage gelijkgesteld aan dat in 2015. De parameter is 0,25% lager ten opzichte van de meerjarenraming 2015-2018, toen nog werd uitgegaan van 2,0 %.

Afbreukrisico's investeringsplanning

In de investeringsplanning van de programmabegroting 2015-2018 is uitgegaan van de volgende percentages per programma. Deze percentages zijn ongewijzigd ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018.

Tabel 25: Afbreukrisico's investeringsplanning 2015-2018

Programma	B 2015	2016	2017	2018
1. Watersysteem	12,7%	12,7%	12,7%	12,7%
2. Afvalwaterketen	16,3%	16,3%	16,3%	16,3%
3. Organisatie en middelen	6,8%	6,8%	6,8%	6,8%

3.3 Incidentele en structurele baten en lasten

In deze paragraaf worden de incidentele en structurele baten en lasten die van invloed zijn op de programmabegroting 2015-2018 toegelicht. Kolom B 2015 toont de mutatie ten opzichte van de begroting 2014, terwijl de kolommen 2016 t/m 2018 de mutatie weergeven ten opzichte van de begroting 2015.

3.3.1 Budgetmutaties 2015-2018

Coördinatiepunt Grensoverschrijdend Platform voor Regionaal Waterbeheer

In de periode 2012-2015 wordt door deelnemende grenswaterschappen een financiële bijdrage van k€ 50 per jaar geleverd. Deze kosten hebben betrekking op de oprichting van een Grensoverschrijdend Platform voor Regionaal Waterbeheer en bijbehorend coördinatiepunt. Met ingang van 2016 wordt deze bijdrage beëindigd, aangezien het coördinatiepunt dan als hulpmotor niet meer nodig is.

Onderhoud en versnelling stedelijk water

De aanleiding voor deze extra lasten van k€ 91 voert terug op een besluit van het algemeen bestuur van waterschap Regge en Dinkel uit 2010, om de overname van stedelijk water te versnellen.

Areaaluitbreidingen

Areaaluitbreidingen 2013-2014: Het bedrag van k€ 212 betreft een administratieve, structurele correctie op de begroting 2014. Hierin zijn abusievelijk niet verwerkt de extra benodigde middelen voor areaaluitbreidingen 2013/2014 en stedelijk water 2013/2014, zoals die waren opgenomen in de begroting 2013 van waterschap Regge en Dinkel.

Areaal uitbereidingen regulier: Het areaal dat door het waterschap wordt beheerd, zal de komende jaren stijgen en daarmee ook de onderhoudskosten. Het algemeen bestuur van waterschap Regge en Dinkel heeft op 11 juli 2012 ingestemd met een structureel jaarlijkse lastenverhoging van k€ 90.

Vrijval exploitatiebudget baggeren

Vanaf 2014 worden baggerwerkzaamheden als investeringen gefinancierd (§ 1.4 investeringen). Dit leidt in 2015 tot k€ 150 aan hogere kapitaallasten die onderdeel uitmaken van de totale kapitaallasten voor watersysteembeheer 2015-2018. Dit verloopt budgettair neutraal, omdat de hogere kapitaallasten worden bekostigd door een even grote besparing op de exploitatiekosten van k€ 150.

Pachtopbrengsten

Dit betreft een structurele pachtopbrengst van k€ 100 die in de begroting 2014 nog niet was meebegroott.

Wijzigingen rechtspositie bestuur

Met ingang van juli 2014 is op grond van de rechtspositie van het bestuur de vergoeding en bezoldiging daarmee in lijn gebracht. Dit betekent een jaarlijkse structurele kostenuitzetting van k€ 122.

Verlaging detacheringsofbrengsten

Vanaf 2015 wordt minder personeel gedetacheerd, waardoor in totaal k€ 188 minder aan inkomsten binnen komt voor programma 2 en 3 (dus een toename van het kostenniveau).

Begroting 2015 Aqualysis en GBLT

Op basis van de begrotingen van Aqualysis en GBLT blijkt dat de kosten van de regeling met Aqualysis k€ 52 hoger uitvallen en dat de kosten voor de regeling met GBLT k€ 133 lager uitvallen.

Tabel 26: Budgetmutaties PB 2015-2018

(bedragen in k€)	B 2015	2016 t.o.v. B 2015	2017 t.o.v. B 2015	2018 t.o.v. B 2015
Programma 1: Watersysteem				
Coördinatiepunt Grensoverschrijdend Platform Regionaal Waterbeheer	0	-50	-50	-50
Versnelling en onderhoud stedelijk water	91	0	0	0
Areaaluitbreidingen en stedelijk water 2013/2014	212	0	0	0
Areaaluitbreidingen regulier	90	90	180	270
Vrijval exploitatiebudget baggeren	-150	0	0	0
Extra kapitaallasten investeringen baggeren	150	0	0	0
Pachtopbrengsten	-100	0	0	0
Subtotaal programma 1 Watersysteem	293	40	130	220
Programma 2: Waterketen				
Verlaging detacheringsofbrengsten	47	0	0	0
Subtotaal programma 2 Waterketen	47	0	0	0
Programma 3: Besturen en organiseren				
Wijzigingen rechtspositie bestuur	122	0	0	0
Verlaging detacheringsofbrengsten	141	0	0	0
Begroting 2015 Aqualysis	52	0	0	0
Begroting 2015 GBLT	-133	0	0	0
Subtotaal programma 3 Besturen en organiseren	182	0	0	0
Totaal	522	40	130	220
Subtotaal Watersysteembeheer (zie § 3.7)	384	40	130	220
Subtotaal Zuiveringsbeheer (zie § 3.7)	138	0	0	0

3.3.2 Besparingen fusie

De volgende tabel geeft de aanvullende besparingen weer op de externe kosten voor de programma's, zoals die vanuit de doelmatigheidsopgave in het kader van de fusie en de samenwerking (shared services) in Rijn Oost-verband (RO5) zijn bepaald. In de begroting 2015 is een totaal bedrag van k€ 853 verwerkt. De kolom B 2015 toont de mutatie ten opzichte van de begroting 2014, terwijl de kolommen 2016 t/m 2018 de mutatie weergeven ten opzichte van de begroting 2015. Hierna volgt een toelichting van de besparingen per programma.

Programma 1

Dit betreffen besparingen 2015-2018 op het onderhoud van waterlopen.

Programma 2

De besparingen 2015-2018 in het kader van de fusie betreffen de eindverwerking van slib en het beheer en onderhoud van zuiveringsinstallaties.

Programma 3

De besparingen met ingang van 2015 door samenwerking in Rijn-Oost verband betreffen ICT, inkoop en P&O. De besparingen in het kader van de fusie hebben betrekking op diensten van derden.

Tabel 27: Besparingen fusie en shared services

(bedragen in k€)	B 2015	2016 tov B 2015	2017 tov B 2015	2018 tov B 2015
Programma 1: Watersysteem				
Besparingen in het kader van de fusie	-250	-100	-250	-275
Subtotaal programma 1: Watersystemen	-250	-100	-250	-275
Programma 2: Waterketen				
Besparingen in het kader van de fusie	-543	-330	-760	-785
Subtotaal programma 2: Waterketen	-543	-330	-760	-785
Programma 3: Besturen en organiseren				
Shared services	-60	-60	-120	-180
Besparingen in het kader van de fusie	0	-53	-55	-55
Subtotaal programma 3: Besturen en organiseren	-60	-113	-175	-235
Totaal aanvullende besparingen (externe kosten)	-853	-543	-1.185	-1.295
Subtotaal Watersysteembeheer (zie § 3.7)	-280	-157	-338	-393
Subtotaal Zuiveringsbeheer (zie § 3.7)	-573	-387	-848	-902

3.3.3 Besparingen bestuursakkoord

Naast de besparing van M€ 11 in het kader van de fusie is in het Bestuursakkoord 2014-2018 een extra besparingsopgave opgenomen van M€ 2 in 2015 oplopend naar M€ 5 in 2017. Deze besparing wordt enerzijds gevonden door lagere kapitaallasten via een stevige temporisering van de voorgestelde investeringsprogramma's. Anderzijds is een besparing voorzien op de exploitatiekosten. Onderstaande tabel toont de besparingsopgave voor 2015-2018.

Tabel 28: Besparingsopgave bestuursakkoord

Besparingen bestuursakkoord (in M€)	B 2015	2016	2017	2018
Kapitaallasten systeem	0,6	1,0	1,4	1,4
Kapitaallasten zuiveren	0,2	0,4	0,6	0,6
Kapitaallasten totaal	0,8	1,4	2,0	2,0
Exploitatiekosten systeem	0,4	0,7	1,2	1,2
Exploitatiekosten zuiveren	0,8	1,3	1,8	1,8
Exploitatiekosten totaal	1,2	2,1	3,0	3,0
Totaal besparingen bestuursakkoord	2,0	3,5	5,0	5,0

In de programmabegroting 2015-2018 is voor de jaarschijf 2015 voor een totaal van M€ 2 aan besparingen in de exploitatie opgenomen. De besparing op watersysteembeheer is gelijk aan de opgave van M€ 0,4. De besparing op zuiveringsbeheer is met M€ 1,6 het dubbele van de benodigde opgave van M€ 0,8 voor 2015 en dekt reeds de opgave 2016 en bijna 2017 geheel af.

Tabel 29: Besparingen exploitatiekosten jaarschijf 2015

(bedragen in k€)	Totaal	Systeem	Zuiveren
1. Vervallen dotatie brede heroverweging zuiveren	1.216	0	1.216
2. Gemeenschappelijke regeling laboratorium/Aqualysis	292	146	146
3. Dividenduitkering Nieuwater	237	119	119
4. Extra besparing formatieplaatsen (4 fte)	300	150	150
Totaal	2.045	415	1.630

Hierna worden de besparingen op de jaarschijf 2015 van de programmabegroting 2015-2018 toegelicht.

Vervallen dotatie brede heroverweging zuiveren

In de begroting 2014 is een structurele dotatie opgenomen van M€ 1,3 in de bestemmingsreserve brede heroverweging zuiveren. Aanvankelijk was deze bestemmingsreserve gevormd om de opstartkosten van mogelijke vormen van samenwerking en opschaling te bekostigen. Eind 2014 belooft deze reserve M€ 6. Dit is ruimschoots voldoende, zodat er geen nieuwe toevoegingen meer nodig zijn

Gemeenschappelijke regeling Aqualysis

Op 26 maart 2014 heeft het algemeen bestuur besloten om het voordeel vanuit de begroting Aqualysis 2015-2017 te betrekken bij de extra besparingsopgave vanuit het bestuursakkoord. Hiermee is in 2015 M€ 0,3 gemoeid en dit loopt op naar M€ 0,5 in 2017. De daadwerkelijke besparing is afhankelijk van de productievraag naar laboratoriumdiensten van de waterschappen.

Dividenduitkering Nieuwater

Binnen programma 2 valt de jaarlijkse dividenduitkering voor Nieuwater (conform ab-besluitvorming komt deze voor 50% ten goede aan watersysteembeheer en voor 50% aan zuiveringsbeheer). Uit oogpunt van voorzichtigheid is tot nu toe het beleid om dit bedrag tegelijkertijd toe te voegen aan de algemene reserve. Vanaf 2015 kan de opgebouwde reserve over een periode van vier jaar worden ingezet en kan jaarlijks k€ 237 worden bespaard.

Extra besparing formatieplaatsen

Eén ander maatregel om invulling te geven aan het kader voor de exploitatielasten voortkomend uit het bestuursakkoord is het extra inleveren van 4 fte op de formatie. Dit leidt tot een besparing van structureel k€ 300. Deze besparing is aanvullend op de personele reductie van 60 fte die in het kader van de fusie is doorgevoerd.

3.4 Kostentoekening

In deze paragraaf wordt ingegaan op de principes die zijn gehanteerd bij de toerekening van de kosten aan de kostendragers, te weten: 'watersysteembeheer' en 'zuiveringsbeheer'.

Met kostentoekening wordt bedoeld dat de netto-kosten, in de juiste omvang, aan de juiste kosten-drager toegerekend. De wijze van kostentoekening, zoals vastgesteld door het dagelijks bestuur, is gebaseerd op de door de Unie van Waterschappen vastgestelde beleids- en beheerproductenstructuur en vindt plaats op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria.

De kosten en opbrengsten worden zo veel als mogelijk rechtstreeks aan een (primair of ondersteunend) beheerproduct toegerekend. Hierbij worden de personeelslasten toegerekend naar rato van de geraamde uren per beheerproduct en de kapitaallasten naar rato van de geactiveerde lasten per beheerproduct. Overige overheadkosten worden naar rato van de fte's herverdeeld over de eenheden en vervolgens toegerekend aan die beheerproducten waarvoor de betreffende eenheid activiteiten verricht.

Na toerekening van de kosten en opbrengsten aan beheerproducten volgt een verdeling naar de kosten-dragers. Hiervoor is per primair beheerproduct een verdeelsleutel toegepast zoals vastgesteld door de Unie van Waterschappen. Voor de ondersteunende beheerproducten zijn de netto-kosten voor 50% toegerekend aan watersysteembeheer en voor 50% aan zuiveringsbeheer.

Tabel 30: Kostentoerekening naar kostendragers

Kostendrager (bedragen in k€)	Netto kosten B 2015
Watersysteembeheer	58.902
Zuiveringsbeheer	53.470
Totaal	112.372

Kostentoedeling

De bekostiging van het watersysteembeheer geschiedt uit de verontreinigingsheffing voor directe lozers en de watersysteemheffing. De watersysteemheffing bestaat uit de heffingen voor: (i) ingezetenen, (ii) gebouwd, (iii) ongebouwd en (iv) natuur. In het kader van de fusie heeft een kostentoedelings-onderzoek plaatsgevonden op basis waarvan de kostenaandelen watersysteembeheer voor de categorieën: ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur zijn bepaald voor waterschap Vechtstromen. Voor ingezetenen is de keuze gemaakt het wettelijk maximum behorende bij de inwonerdichtheid van het gebied te hanteren. De overige kostenaandelen voor gebouwd, ongebouwd en natuur zijn bepaald op basis van waarde en oppervlakte (peildatum: 1 januari 2012). De kostenaandelen zijn vastgelegd in de 'Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer 2014' die onder meer als formele basis geldt voor de belastingheffing.

Voor waterschap Vechtstromen geldt met ingang van de begroting 2014 de volgende kostentoedeling:

Tabel 31: Kostentoedeling

Categorie	Percentage
Ingezetenen	30,0%
Gebouwd	55,2%
Ongebouwd	14,6%
Natuur	0,2%
Totaal	100,0%

Tariefdifferentiaties

In artikel 122 van de Waterschapswet wordt de mogelijkheid geboden van tariefdifferentiatie.

Tariefdifferentiatie kan in een aantal in de wet genoemde gevallen worden toegepast voor de tarieven van ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn, natuurterreinen en gebouwde onroerende zaken. Het tarief van de ingezetenenheffing kan niet worden gedifferentieerd. Vechtstromen hanteert de volgende tariefdifferentiaties:

- De wegen zijn een belangrijke factor bij het bepalen van de totale economische waarde en dus het kostenaandeel van ongebouwd. De hoge economische waarde van wegen en het feit dat wegen als verhard oppervlak meer waterbezwaar maken dan overig ongebouwd rechtvaardigen een verdubbeling van het tarief van ongebouwd (+100%).
- Met de tariefdifferentiatie voor waterbergingsgebieden (-75%) kan door middel van een tariefsverlaging een financiële prikkel uitgaan voor het realiseren van waterberging en de daaraan verbonden taakstelling. Voorwaarde hiervoor is dat het perceel op de legger is aangemerkt als waterberging.
- Het waterschap beschikt voor het buitendijkse gebied niet over middelen om in relatief frequente omstandigheden droogte of juist inundatie te bestrijden. Gezien het grote verschil in taakuitoefening met het binnendijkse gebied is gekozen voor de maximale differentiatie (-75%) voor gebouwde en ongebouwde onroerende zaken (niet zijnde natuurterreinen).

Daarnaast gelden de volgende tariefdifferentiaties:

Tabel 32: Tariefdifferentiaties

Categorie	Percentage
Wegen	+100%
Waterberging	-75%
Gebouwd buitendijks	-75%
Ongebouwd buitendijks	-75%

3.5 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beroep dat op de overige bestemmingsreserves wordt gedaan, alsmede op de bedragen die rechtstreeks uit voorzieningen worden onttrokken.

3.5.1 Overige bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves (zie hierna § 3.8) en de bestemmingsreserves voor tariefregulering (zie hierna § 3.7) is er een aantal overige bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves wordt verstaan: een reserve waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. In het algemeen houdt het instellen en opbouwen van een bestemmingsreserve verband met een gewenste ontwikkeling waarvoor het waterschap gedurende een aantal jaren geld opzij wil leggen. Waterschap Vechtstromen kent de volgende bestemmingsreserves:

Transitiekosten

De fusie brengt voor de jaren 2014 tot en met 2016 transitiekosten met zich mee. Hiervoor heeft het algemeen bestuur een bestemmingsreserve ingericht voor de dekking van (toekomstige) transitiekosten. In 2015 wordt k€ 2.600 aan de bestemmingsreserve onttrokken. Deze onttrekking heeft voor k€ 1.000 betrekking op reguliere transitiekosten (zoals personele frictiekosten, uitvoering sociaal plan en overige transitiekosten) en voor k€ 1.600 op het ingroepad van de M€ 11 doelmatigheidsopgave (zie § 1.4).

Brede heroverweging

De bestemmingsreserve brede heroverweging is voor watersysteembeheer ingesteld om voor een aantal jaren de oplopende kapitaallasten op te vangen als gevolg van de investeringen Hoogwaterbeschermingsprogramma. De bestemmingsreserve brede heroverweging is voor zuiveringsbeheer ingesteld voor de opstartkosten van mogelijke vormen van samenwerking en opschaling. Als gevolg hiervan wordt in 2015 k€ 43 toegevoegd aan de bestemmingsreserve watersysteembeheer. De toevoeging aan de bestemmingsreserver zuiveringsbeheer komt met ingang van 2015 te vervallen.

Overlopende verplichtingen

De bestemmingsreserve overlopende verplichtingen is ingesteld om exploitatiebudgetten die overlopen naar een volgend jaar aan deze bestemmingsreserve te doteren. Het budget wordt via een begrotingswijziging overgeboekt naar een volgend jaar.

Innovatiefonds

Met het oog op complexe innovatieve samenwerkingstrajecten en de toepassing van nieuwe technologieën is de bestemmingsreserve Innovatiefonds ingesteld. Deze bestemmingsreserve heeft als doel de publieke dienstverlening van het waterschap nog beter te laten aansluiten op de behoeften van de maatschappij. Kernwoorden zijn samenwerking, open innovatie en duurzaamheid. In de begroting 2015 wordt k€ 100 onttrokken aan deze bestemmingsreserve.

Vecht

De bestemmingsreserve Vecht wordt ingezet voor de kosten als gevolg van onderhoud aan de Vecht. Daarnaast wordt de bestemmingsreserve ingezet voor investeringsprojecten, niet zijnde herinrichtingsprojecten, die gelieerd zijn aan de Vecht. De kapitaallasten van deze investeringsprojecten worden aan de bestemmingsreserve onttrokken. In 2015 wordt k€ 401 aan de bestemmingsreserve onttrokken.

Projecten

De bestemmingsreserve projecten wordt aangewend voor het realiseren van "projecten". Dit heeft geen betrekking op rente en afschrijvingslasten, maar op reguliere exploitatielasten. Hiervoor wordt in 2015 k€ 80 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Dividenduitkering NieuWater

De bestemmingsreserve NieuWater wordt aangewend ten behoeve van de lastendruk zoals dit in het bestuursakkoord is afgesproken. Hiervoor wordt in 2015 k€ 237 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

In tabel 31 volgt een overzicht van de prognose van het verloop van de overige bestemmingsreserves.

Tabel 33: Prognose overige bestemmingsreserves

(bedragen in k€)	Prognose stand 01-01-2015	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015	Prognose stand 31-12-2015 <i>Totaal</i>	Prognose stand 31-12-2015 <i>water-systeem-beheer</i>	Prognose stand 31-12-2015 <i>zuiverings-beheer</i>
Transitiekosten	3.300	-	2.600	700	350	350
Brede heroverweging	12.699	43	-	12.742	6.765	5.977
Overlopende verplichtingen	50	-	-	50	30	20
Innovatiefonds	1.000	-	100	900	450	450
Vecht	1.247	-	401	846	846	-
Projecten	1.905	-	80	1.825	1.825	-
Dividend NieuWater	1.447	450	237	1.660	830	830
Totaal	21.648	493	3.418	18.723	11.096	7.627

3.5.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en worden gevormd voor specifieke kostenposten, verplichtingen, verliezen of risico's die zijn ontstaan in het verleden, waarvan de omvang op voorhand redelijkerwijs in te schatten is.

Pensioen/wachtgeld bestuurders

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan (oud)leden van het dagelijks bestuur, inclusief voorzitter. Hiervoor wordt in 2015 een toevoeging van k€ 142 en een onttrekking van k€ 165 geraamd.

Inactieve bovenformatieven

Deze voorziening is gevormd om de verplichtingen(wachtgeld/afkoopsommen) van inactieve bovenformatieven en voormalig ambtelijk personeel te voldoen. Hiervoor wordt in 2015 een toevoeging van k€ 14 en een onttrekking van k€ 490 geraamd.

Reorganisatie / sociaal flankerend beleid

Deze voorziening is gevormd om de verplichtingen voortvloeiend uit het sociaal flankerend beleid, zoals overeengekomen bij de fusie tussen voormalig waterschappen Regge en Dinkel en Velt en Vecht te voldoen. Hiervoor wordt in 2015 een onttrekking van k€ 490 geraamd.

Hierna volgt een overzicht van de prognose van het verloop van de bovengenoemde voorzieningen.

Tabel 34: Prognose Voorzieningen

Voorzieningen (bedragen in k€)	Prognose stand 01-01-2015	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015	Prognose stand 31-12-2015
Pensioen/wachtgeld bestuurders	4.062	142	165	4.039
Inactief personeel	1.194	14	490	718
Reorganisatie / soc. flankerend beleid	1.903		464	1.439
Totaal	7.159	156	1.119	6.196

3.6 Belastinggrondslagen

Deze paragraaf geeft inzicht in de ontwikkeling van de belastinggrondslagen die aan de geraamde bedragen van de programmabegroting 2015-2018 ten grondslag liggen. De wijzigingen betreffen structurele mutaties in de belastinggrondslagen die voortkomen uit het bestuurlijk voortgangsrapport over 2014 (BVR 2014).

Ten opzichte van de meerjarenverkenning 2015-2018 gelden op hoofdlijnen de volgende mutaties:

- Gebouwd binnendijs: Voor de aanslagoplegging 2015 wordt uitgegaan van de WOZ-waarde per 1 januari 2014. De waarderingskamer verwacht ten opzichte van de prognose van de meerjarenverkenning 2015-2018 een daling van gemiddeld 3%. Daarnaast verwacht GBLT een volumestijging in 2015 van ongeveer 0,2%. Dit resulteert in een structurele verlaging van de WOZ-waarde in de begroting 2015 ten opzichte van de meerjarenverkenning van M€ 2.800. Ten opzichte van de B 2014 (WOZ-waarde per 1 januari 2013) daalt de waarde dan met M€ 1.100 ofwel 1,4%.
- Gebouwd buitendijs: Voor 2015 verwacht GBLT dat de WOZ-waarde buitendijs k€ 4.000 hoger uitkomt;
- Zuiveringsheffing huishoudens: naar verwachting van GBLT komt de volumestijging voor ve's huishoudens in 2015 uit op 0,5%. Dit is een fractie lager dan eerdere ramingen. Dit betekent een structurele verlaging van 883 ve's;
- Zuiveringsheffing bedrijfsruimten: GBLT verwacht voor de komende jaren een lichte stijging van de bedrijvigheid in het beheersgebied van Vechtstromen. Dit resulteert in een structurele stijging van 1.200 ve's.
- Natuur: momenteel zijn inzake natuur nog bezwaren in behandeling. Dit kan leiden tot een verschuiving van hectares van ongebouwd overig naar natuur. Dit zal op zijn vroegst geëffectueerd worden in de begroting 2017.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de belastinggrondslagen weergegeven.

Tabel 35: Belastinggrondslagen 2015-2018

Belastinggrondslag	MJV 2015	B 2015	MJV 2016	2016	MJV 2017	2017	MJV 2018	2018
Watersysteemheffing								
Aantal ha ongebouwd binnendijs	134.750	134.750	134.675	134.675	134.610	134.610	134.570	134.570
Aantal ha ongebouwd buitendijs	1.041	1.041	1.041	1.041	1.041	1.041	1.041	1.041

Belastinggrondslag	MJV 2015	B 2015	MJV 2016	2016	MJV 2017	2017	MJV 2018	2018
Aantal ha natuur	32.923	32.923	32.923	32.923	32.923	32.923	32.923	32.923
Aantal ha wegen	11.366	11.366	11.366	11.366	11.366	11.366	11.366	11.366
Aantal ha waterberging	892	892	892	892	892	892	892	892
Aantal meegetax. opp ³ .	45.073	45.073	45.148	45.148	45.213	45.213	45.253	45.253
Totaal ha's	226.045	226.045	226.045	226.045	226.045	226.045	226.045	226.045
WOZ-waarde binnendijks (in M€)	80.400	77.600	80.800	77.900	81.200	78.200	81.600	78.500
WOZ-waarde buitendijks (in M€)	22	26	22	26	22	27	22	27
Aantal ingezetenen	332.000	332.000	333.700	333.700	335.400	335.400	337.100	337.100
Verontreinigings-heffing								
Ve's directe lozer huishoudens	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375
Ve's directe lozer bedrijven	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
Totaal directe lozers	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975
Zuiveringsheffing								
Ve's indirecte lozer huishoudens	800.383	799.500	804.187	803.500	807.993	807.500	812.033	811.500
Ve's indirecte lozer bedrijven	281.000	282.200	281.400	283.800	281.800	285.500	281.800	287.200
Totaal indirecte lozers	1.081.383	1.081.700	1.085.587	1.087.300	1.089.793	1.093.000	1.093.833	1.098.700
Kwijtschelding								
Aantal ingezetenenomslag	22.450	22.450	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Aantal ve's huishoudens	49.600	49.600	53.250	53.250	53.250	53.250	53.250	53.250

3.7 Waterschapsbelastingen

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een overzicht van de diverse waterschapsbelastingen gegeven. Voor zuiveringsbeheer en watersysteembeheer worden de meerjarenramingen 2015-2018 van de nettokosten gepresenteerd. Daarbij wordt ingegaan op de mate waarin de kosten door belastingen (incl. inzet bestemmingsreserves tariefegalisatie) worden gedekt. Vervolgens wordt het effect van de verschillende tarieven uitgedrukt in lastendruk voor huishoudens en bedrijven.

Op basis van de stijgingspercentages, belastinggrondslagen, investeringen en incidentele lasten en baten ontstaan de volgende meerjarenramingen 2015-2018 voor zuiveringsbeheer en watersysteembeheer.

Meerjarenraming 2015-2018 zuiveringsbeheer

Door in 2015-2018 in totaal M€ 5,3 aan bestemmingsreserve voor tariefegalisatie in te zetten, wordt de tariefstijging geëgaliseerd en gematigd tot jaarlijks 1,8% (bij de MJV 2015-2018 was dat 2,2%). Aan het eind van 2018 bedraagt de bestemmingsreserve voor zuiveringsbeheer M€ 1,6.

Tabel 36: Samenvatting belastingopbrengst zuiveringsbeheer 2015-2018 (inclusief reserves)

Benodigde belastingopbrengst zuiveringsbeheer inclusief reserves	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
(bedragen in k€)	52.988	54.225	55.418	56.694	58.028
Aantal vervuilingseenheden (x 1.000)	1.076	1.082	1.087	1.093	1.099
Tarief zuiveringsheffing	€ 49,25	€ 50,13	€ 50,97	€ 51,87	€ 52,82
Tariefswijziging programmabegroting 2015-2018		1,8%	1,7%	1,8%	1,8%
Tariefswijziging meerjarenverkenning 2015-2018		2,1%	2,4%	1,9%	2,3%

³ De meegetaxeerde oppervlakte betreft de oppervlakte van bijvoorbeeld woningen en tuinen die niet meetelt als aanslag ongebouwd, maar is mede verdisconteerd in de WOZ-waarde van de opstallen.

Bestemmingsreserve tariefegalisatie zuiveringsbeheer	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Beginstand	10.149	6.893	6.339	4.719	3.028
Mutatie	-3.256	-554	-1.621	-1.691	-1.435
Eindstand bestemmingsreserve tariefegalisatie	6.893	6.339	4.719	3.028	1.593

De detailberekening belastingopbrengst zuiveringsbeheer 2015-2018 laat het volgende beeld zien:

Tabel 37: Detailberekening belastingopbrengst zuiveringsbeheer 2015-2018 (inclusief reserves)

(bedragen in k€)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Netto-kosten zuiveringsbeheer sub totaal I	55.120	53.589	54.220	54.863	55.518
Kapitaallasten investeringen 2016-2018			1.603	3.548	4.677
Vrijval kapitaallasten investeringen t/m 2013			-283	-1.372	-2.086
Incidentele en structurele lasten 2016-2018 (zie § 3.3.1)			0	0	0
Aanvullende besparingen externe kosten 2016-2018 BC-fusie (zie § 3.3.2)			-387	-848	-903
Aanvullende besparingen externe kosten 2016-2018 Bestuursakkoord (zie § 3.3.3)			0	-95	-95
Mutatie bestemmingsreserve Transitiekosten (ingroeipad M€ 11)	-1.850	-800	-350	0	0
Mutatie bestemmingsreserve Brede heroverweging (Storm)	1.216	1.280	1.317	1.354	1.392
Besparingen exploitatie bestuursakkoord 2016-2018 (zie § 3.3.3)		-1.280	-1.317	-1.354	-1.392
Mutatie bestemmingsreserve Dividenduitkering NieuWater (bestuursakkoord)		-119	-119	-119	-119
Netto-kosten zuiveringsbeheer sub totaal II	54.486	52.670	54.683	55.977	56.993
Bespaarde rente	-720	-585	-585	-585	-585
Oninbaar	200	200	200	200	200
Kwijtschelding	2.279	2.493	2.740	2.792	2.855
Mutatie bestemmingsreserve tariefegalisatie	-3.256				
Benodigde belastingopbrengst zuiveringsbeheer exclusief reserves	52.988	54.779	57.039	58.384	59.464
Mutatie benodigde belastingopbrengst in %		3,4%	4,1%	2,4%	1,8%
Mutatie ben. belastingopbrengst in % gemiddeld		2,9%	2,9%	2,9%	2,9%
Benodigde belastingopbrengst o.b.v. gemiddelde mutatie		54.525	56.368	58.694	60.078
Mutatie bestemmingsreserve tariefegalisatie		-554	-1.621	-1.691	-1.435
Benodigde belastingopbrengst zuiveringsbeheer inclusief reserves	52.988	54.225	55.418	56.694	58.028

Meerjarenraming 2015-2018 watersysteembeheer

De meerjarenraming 2015-2018 voor watersysteembeheer laat een gemiddelde stijging zien van de benodigde belastingopbrengst over 2015-2018 van 2,9% (bij de MJV 2015-2018 was dat 3,4%). Door in 2015-2018 in totaal M€ 7,7 aan bestemmingsreserve voor tariefegalisatie in te zetten voor alle categorieën (ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur), wordt de tariefstijging geëgaliseerd en gematigd. Aan het eind van 2018 bedraagt de bestemmingsreserve voor watersysteembeheer M€ 1,0.

Tabel 38: Samenvatting belastingopbrengst watersysteembeheer 2015-2018 (inclusief reserves)

Totaal lasten watersysteembeheer	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
(bedragen in k€)	56.164	57.504	59.544	61.256	63.167
Tarief verontreinigingsheffing (= tarief zuiveringsheffing)	€ 49,25	€ 50,13	€ 50,97	€ 51,87	€ 52,82
Vervuilingseenheden directe lozers	3.300	2.975	2.975	2.975	2.975
Belastingopbrengst verontreinigingsheffing	163	149	152	154	157
Benodigde belastingopbrengst overig watersysteembeheer	56.002	57.355	59.392	61.102	63.010
Mutatie benodigde belastingopbrengst in %		4,8%	3,6%	2,9%	3,1%
Mutatie benodigde belastingopbrengst in % gemiddeld		3,6%	3,6%	3,6%	3,6%
Bestemmingsreserve tariefegalisatie watersysteembeheer	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Beginstand B 2014	8.146	6.875			
Mutatie BVR 2014 voor beginstand 2015		1.795			
Stand programmabegroting 2015-2018		8.670	7.258	5.006	2.960
Mutatie	-1.271	-1.412	-2.252	-2.046	-1.990
Eindstand bestemmingreserve tariefegalisatie	6.875	7.258	5.006	2.960	970

Tabel 39: Detailberekening belastingopbrengst watersysteembeheer 2015-2018 (inclusief reserves)

(bedragen in k€)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Netto-lasten watersysteembeheer subtotale I	58.399	59.021	59.795	60.584	61.389
Kapitaallasten investeringen 2016-2018			2.092	3.919	5.910
Vrijval kapitaallasten investeringen t/m 2013			-417	-708	-1.215
Incidentele en structurele lasten 2016-2018 (zie § 3.3.1)			40	130	220
Aanvullende besparingen externe kosten 2016-2018 BC-fusie (zie § 3.3.2)			-157	-338	-393
Aanvullende besparingen externe kosten 2016-2018 Bestuursakkoord (zie § 3.3.3)			-318	-741	-741
Mutatie bestemmingsreserve Transitiekosten (ingroeipad M€ 11)	-1.850	-800	-350	0	0
Mutatie bestemmingsreserve Brede heroverweging (Storm)	335	43	-382	-830	-1.243
Mutatie bestemmingsreserve Dividenduitkering NieuWater (bestuursakkoord)		-119	-119	-119	-119
Netto-lasten watersysteembeheer subtotale II	56.884	58.145	60.185	61.897	63.808
Bespaarde rente	-764	-685	-685	-685	-685
Oninbaar	44	44	44	44	44
Totaal lasten watersysteembeheer	56.164	57.504	59.544	61.256	63.167

Hierna volgt de uitwerking van de begroting watersysteem naar tarieven ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur. De benodigde belastingopbrengst overig watersysteembeheer wordt daarbij verdeeld conform de kostenaandelen van de kostentoedelingsverordening 2014.

Tabel 40: Detailberekening tarief ingezetenen 2015-2018 (inclusief reserves)

Ingezetenen (kostenaandeel 30%)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Benodigde belastingopbrengst	16.801	17.206	17.818	18.331	18.903
Kwijtschelding	1.086	1.197	1.338	1.381	1.433
Benodigde belastingopbrengst (exclusief reserves)	17.886	18.403	19.155	19.712	20.336
Mutatie benodigde belastingopbrengst in %		7,6%	4,1%	2,9%	3,2%
Mutatie benodigde belastingopbrengst in % gemiddeld		4,3%	4,3%	4,3%	4,3%
Belastingopbrengst o.b.v. gemiddelde mutatie		17.848	19.202	19.987	20.568
Mutatie bestemmingsreserve tariefegalisatie	-781	-765	-613	-474	-458
Benodigde belastingopbrengst (inclusief reserves)	17.105	17.638	18.542	19.237	19.878
Aantal ingezetenen (x 1.000)	332	332	334	335	337
Tarief ingezetenen	€ 51,59	€ 53,13	€ 55,57	€ 57,36	€ 58,97
Tariefswijziging programmabegroting 2015-2018		3,0%	4,6%	3,2%	2,8%
Tariefswijziging meerjarenverkenning 2015-2018		3,3%	4,6%	3,2%	3,8%

Tabel 41: Detailberekening tarief gebouwd 2015-2018 (inclusief reserves)

Gebouwd (kostenaandeel 55,2%)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Benodigde belastingopbrengst excl. reserves	30.913	31.660	32.785	33.728	34.781
Mutatie benodigde belastingopbrengst in %		3,2%	3,6%	2,9%	3,1%
Mutatie ben. belastingopbr. in % gemiddeld		3,2%	3,2%	3,2%	3,2%
Belastingopbrengst o.b.v. gemiddelde mutatie		31.661	32.666	33.827	34.801
Mutatie bestemmingsreserve tariefegalisatie	-228	-386	-1.333	-1.281	-1.251
Benodigde belastingopbrengst (inclusief reserves)	30.685	31.274	31.452	32.447	33.531
WOZ-waarde, binnendijs (in k€)	78.671.000	77.600.000	77.900.000	78.200.000	78.500.000
WOZ-waarde, buitendijs (in k€)	22.000	26.000	26.000	27.000	27.000
Tarief gebouwd binnendijs	0,0390%	0,0403%	0,0404%	0,0415%	0,0427%
Tarief gebouwd buitendijs	0,0098%	0,0101%	0,0101%	0,0104%	0,0107%
Tariefsw. programmabegroting 2015-2018		3,3%	0,2%	2,7%	2,9%
Tariefswijziging programmabegroting 2014-2017		0,0%	0,0%	2,8%	3,7%

Tabel 42: Detailberekening tarief ongebouwd 2015-2018 (inclusief reserves)

Ongebouwd (kostenaandeel 14,6%)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Benodigde belastingopbrengst exclusief reserves	8.176	8.374	8.671	8.921	9.199
Mutatie benodigde belastingopbrengst in %		5,8%	3,6%	2,9%	3,1%
Mutatie benodigde belastingopbrengst in % gemiddeld		3,8%	3,8%	3,8%	3,8%
Belastingopbrengst o.b.v. gemiddelde mutatie		8.216	8.691	9.000	9.259
Mutatie bestemmingsreserve tariefegalisatie	-261	-260	-301	-286	-276
Benodigde belastingopbrengst (inclusief reserves)	7.916	8.113	8.370	8.635	8.923
Aantal hectare binnendijs (ongebouwd)	135.459	134.750	134.675	134.610	134.570
Aantal hectare buitendijs (ongebouwd)	1.041	1.041	1.041	1.041	1.041
Aantal hectare (wegen)	11.366	11.366	11.366	11.366	11.366
Aantal hectare (waterberging)	892	892	892	892	892
Tarief ongebouwd binnendijs	€ 49,89	€ 51,37	€ 53,02	€ 54,72	€ 56,56
Tarief ongebouwd buitendijs	€ 12,47	€ 12,84	€ 13,26	€ 13,68	€ 14,14
Tarief wegen	€ 99,78	€ 102,74	€ 106,04	€ 109,44	€ 113,12
Tarief waterberging	€ 12,47	€ 12,84	€ 13,26	€ 13,68	€ 14,14
Tariefswijziging programmabegroting 2015-2018		3,0%	3,2%	3,2%	3,4%
Tariefswijziging meerjarenverkenning 2015-2018		3,3%	3,1%	3,3%	4,3%

Tabel 43: Detailberekening tarief natuur 2015-2018 (inclusief reserves)

Natuur (kostenaandeel 0,2%)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
Benodigde belastingopbrengst exclusief reserves	112	115	119	122	126
Mutatie benodigde belastingopbrengst in %		3,4%	3,6%	2,9%	3,1%
Mutatie benodigde belastingopbrengst in % gemiddeld		3,2%	3,2%	3,2%	3,2%
Belastingopbrengst o.b.v. gemiddelde mutatie		114	118	123	126
Mutatie bestemmingsreserve tariefegalisatie	-1	-2	-5	-5	-4
Benodigde belastingopbrengst (inclusief reserves)	111	113	114	118	122
Aantal hectare	32.923	32.923	32.923	32.923	32.923
Tarief natuur	€ 3,37	€ 3,44	€ 3,47	€ 3,58	€ 3,70
Tariefswijziging programmabegroting 2015-2018		2,1%	0,9%	3,2%	3,4%
Tariefswijziging meerjarenverkenning 2015-2018		2,4%	0,9%	3,2%	4,2%

Ontwikkeling lastendruk, huishoudens, bedrijven en agrarische bedrijven

Tabel 44: Lastendruk huishoudens en bedrijven 2015-2018

Huishoudens en bedrijven	B 2014		B 2015		2016		2017		2018	
	bedrag (€)	mutatie(%)	bedrag (€)	mutatie(%)	bedrag (€)	mutatie(%)	bedrag (€)	mutatie(%)	bedrag (€)	mutatie(%)
Eenpersoonshuishoudens	100,84		103,26	2,4%	106,54	3,2%	109,23	2,5%	111,79	2,3%
Referentie meerjarenverkenning 2015-2018			103,57	2,7%	107,20	3,5%	109,97	2,6%	113,33	3,1%
Kader bestuursakkoord (januari 2014)			104,00	3,2%	107,50	3,2%	111,00	3,2%	114,50	3,2%
<i>Verschil met kader bestuursakkoord</i>			-0,74	-0,8%	-0,96	0,0%	-1,77	-0,7%	-2,71	-0,9%
Meerpersoonshuishoudens	286,88		292,75	2,0%	297,93	1,8%	304,86	2,3%	311,97	2,3%
Referentie meerjarenverkenning 2015-2018			293,12	2,2%	299,13	2,1%	306,35	2,4%	315,52	3,0%
Kader bestuursakkoord (januari 2014)			294,00	2,3%	300,00	2,3%	307,00	2,3%	314,00	2,3%
<i>Verschil met kader bestuursakkoord</i>			-1,25	-0,3%	-2,07	-0,5%	-2,14	0,0%	-2,03	0,0%
Bedrijf met 50 ve	3.338		3.399	1,8%	3.443	1,3%	3.512	2,0%	3.586	2,1%
Referentie meerjarenverkenning 2015-2018			3.404	2,0%	3.463	1,7%	3.537	2,1%	3.630	2,7%
Kader bestuursakkoord (januari 2014)			3.404	2,0%	3.468	2,0%	3.537	2,0%	3.608	2,0%
<i>Verschil met kader bestuursakkoord</i>			-5	-0,2%	-25	-0,7%	-25	0,0%	-22	0,1%
Agrarisch bedrijf oppervlakte 40 ha. (gemiddeld bedrijf)	2.288		2.353	2,8%	2.423	3,0%	2.498	3,1%	2.578	3,2%
Referentie meerjarenverkenning 2015-2018			2.360	3,1%	2.429	2,9%	2.505	3,1%	2.609	4,2%
Kader bestuursakkoord (januari 2014)			2.365	3,2%	2.441	3,2%	2.517	3,2%	2.598	3,2%
<i>Verschil met kader bestuursakkoord</i>			-12	-0,4%	-18	-0,2%	-19	-0,1%	-20	0,0%

De algehele daling van WOZ-waarden in 2015 (peildatum 1 januari 2014) komt uit op 1,4% ten opzichte van de begroting 2014 (peildatum 1 januari 2013).

- De WOZ-waarde eigen huis is hierdoor vanaf 2015 bijgesteld naar € 221.000 (B 2014: € 225.000).
- De WOZ-waarde bedrijf is vanaf 2015 bijgesteld naar € 2.214.000 (B 2014: € 2.245.000).
- De WOZ-waarde agrarisch bedrijf is vanaf 2015 bijgesteld naar € 354.000 (B 2014: € 360.000).

3.8 Weerstandsvermogen

Het 'weerstandsvormogen' is het vermogen van het waterschap om (financiële) tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van het waterschap in gevaar komt. Voor het weerstandsvermogen dient in de begroting en in het jaarverslag een paragraaf opgenomen te worden. Deze paragraaf bevat tenminste een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Weerstandscapaciteit

De 'weerstandscapaciteit' omvat alle middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt om substantiële financiële tegenvallers af te dekken, zodra risico's werkelijkheid worden. Concreet betreft de weerstandscapaciteit van waterschap Vechtstromen de optelsom van de algemene reserve en de post onvoorzien. In de meerjarenverkenning 2015-2018 is de weerstandscapaciteit bepaald op M€ 11,0. Tijdens het Bestuurlijk voortgangsrapport 2014 is tevens de openingsbalans voor waterschap Vechtstromen bepaald. Dit leidt tot een aantal harmonisatiepunten die per saldo voor M€ 0,9 ten laste van de algemene reserves wordt gebracht. Daarmee bedraagt de actuele weerstandscapaciteit M€ 10,2 (afgerond).

Tabel 45: Weerstandscapaciteit

(bedragen in k€)	watersysteem-beheer	zuiverings-beheer	Totaal
Algemene reserve (BVR 2014)	5.138	4.263	9.401
Onvoorzien (B 2015)	393	376	769
Totaal	5.531	4.639	10.170

Inventarisatie risico's

Het voornemen was om in 2014 een geactualiseerde risico-inventarisatie uit te voeren die is toegesneden op de bedrijfsvoering van waterschap Vechtstromen en dit vervolgens door te vertalen in de programmabegroting 2015. In de praktijk blijkt de risico-inventarisatie te worden bemoeilijkt door het feit dat in de eerste helft van 2014 de budgetten voor alle budgethouders nog niet voldoende helder waren. Dit komt omdat de budgetten vanuit de beide begrotingen 2012 van de beide voormalige waterschappen zijn samengevoegd, maar dit is niet in alle gevallen inzichtelijk genoeg. Daarom is eerst gestreefd naar een goed inzicht in de huidige budgetten. Vanaf het derde kwartaal 2014 is dit het geval, maar het is in dit stadium te laat om nog een gefundeerde risico-inventarisatie uit te voeren.

Voor deze Begroting 2015 wordt daarom nog één keer teruggegrepen op de gewogen financiële risico's uit de begroting 2014. Hierin zijn in lijn met de 'Business case fusie' de gewogen financiële risico's uit de begrotingen 2013 van beide rechtsvoorgangers bij elkaar opgeteld. Vanuit een extrapolatie vanuit de beide Begrotingen 2013 heeft waterschap Vechtstromen in deze Begroting 2015 een bedrag van M€ 6,9 aan gewogen financiële risico's.

Tabel 46: Gewogen financiële risico's

(bedragen in k€)	Totaal
watersysteembeheer	3.883
zuiveringsbeheer	3.014
Totaal	6.897

In grote lijnen zijn de volgende financiële risico's verbonden aan deze Programmabegroting 2015.

1. De rente- en afschrijvingslasten zijn berekend op basis van het vastgestelde activabeleid voor Vechtstromen. Voor de hoogte van de investeringen is aangesloten op de investeringsbegroting Vechtstromen. Hierin is de taakstelling investeringen businesscase fusie en bestuursakkoord verwerkt. Indien de werkelijke investeringen anders uitvallen dan de begroting, dan wijzigen de rente- en afschrijvingslasten. Hetzelfde geldt voor de rentelasten indien de marktrente wijzigt.
2. De personeelslasten zijn berekend op de taakstelling personeel conform de businesscase fusie (-60 fte) en het bestuursakkoord (-4 fte). Gerekend is verder met een actuele inschatting van de salarislasteren. Indien de actuele cao-afspraken hiervan afwijken, dan wijzigen de personeelslasten.
3. De lasten voor goederen en diensten zijn berekend op de hiervoor geldende taakstelling vanuit de businesscase fusie en bestuursakkoord. Gerekend is verder met een actuele inschatting voor de prijsindexering. Indien de bestedingen afwijken van de taakstelling en de actuele prijsindexering anders uitvalt, dan wijzigen de lasten voor goederen en diensten.
4. De waterschapsbelastingen zijn berekend aan de hand van de benodigde lasten en een inschatting van de belastinggrondslagen/aantal kwijtscheldingen. Indien de werkelijke belastinggrondslagen/kwijtscheldingen anders uitpakken dan de raming is er een tekort of overschot.
5. De geactiveerde lasten zijn berekend op basis van een inschatting van het aantal fte's dat binnen de organisatie werkzaam is op projecten. Indien de werkelijke tijdsbesteding hiervan afwijkt, is er een tekort of overschot.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen betreft een ratio waarbij de weerstandscapaciteit van M€ 10,2 gerelateerd wordt aan de gewogen financiële risico's van M€ 6,9. Hieruit resulteert een ratio van 1,5.

Tabel 47: Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen	watersysteem-beheer	zuiverings-beheer	Totaal
Weerstandscapaciteit	5.531	4.639	10.170
Gewogen financiële risico's	3.883	3.014	6.987
Ratio weerstandsvermogen	1,4	1,5	1,5

Beleid weerstandscapaciteit en risico's

Voor de beoordeling van de uitkomst van dit kengetal voor het weerstandsvermogen wordt veelal gebruik gemaakt van de volgende waarderingstabel. Deze is ontwikkeld in een samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement en de Universiteit Twente.

Tabel 48: Waarderingstabel

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

In de beleidsnotitie 'Reserves en voorzieningen, waterschap Vechtstromen' is de norm voor de ratio van het weerstandsvermogen gesteld op tussen de 1,0 en 1,4 (100% tot 140% van de geïnventariseerde financiële risico's). Op basis van deze ontwikkelde normtabel is een ratio van 1,5 te kwalificeren als "ruim voldoende".

Eind 2014/begin 2015 zal het weerstandsvermogen van waterschap Vechtstromen worden geactualiseerd. Dan zal een geactualiseerde risico-inventarisatie worden uitgevoerd die is toegesneden op de bedrijfsvoering van waterschap Vechtstromen. Bij de bespreking van het Jaarverslag 2014 en de meerjarenverkenning 2015-2018 kan het algemeen bestuur de beschikbare weerstandscapaciteit (desgewenst) bijstellen.

3.9 Financiering

In deze paragraaf worden de financiering en de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille van het waterschap weergegeven.

Algemene ontwikkelingen

De Nederlandse en Europese economie laten een licht herstel zien met lage inflatie en een zwakke monetaire- en kredietgroei. In de Verenigde Staten is een geleidelijke aantrekkende economische groei te bespeuren.

De lage inflatie in Europa heeft er mede toe geleid dat de Europese Centrale Bank (ECB) stevige stimuleringsmaatregelen heeft genomen. De rente op de geld- en kapitaalmarkt is gedaald naar een historisch laag niveau. De ECB-maatregelen kunnen gaan leiden tot inflatiestijging, waardoor de Europese economie kan gaan groeien en rentetarieven kunnen gaan stijgen. In de Verenigde Staten verminderd het stelsel van centrale banken (FED) haar stimuleringsbeleid geleidelijk, hetgeen ook kan leiden tot rentestijging.

De verwachting is dat de rente op de Nederlandse geld- en kapitaalmarkt het komende jaar een lichte stijging zal gaan vertonen. Een escalatie van de oorlog in Oost-Oekraïne en in het Midden-Oosten vormen wel onzekerheden welke negatief kunnen uitpakken.

Schatkistbankieren

Naar verwachting worden er in 2015 geen financiële middelen afgedragen aan de Nederlandse schatkist vanwege de wettelijke verplichting tot schatkistbankieren. Overtollige financiële middelen zullen onder de doelmatigheidsdrempel van M€ 0,95 blijven. Deze drempel bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal 2015.

Rente en risicobeheer

Rentebeheer

Rente op de geldmarkt (leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar). Op basis van een kasgeldlening met een looptijd van één maand verwachten wij in 2015 een gemiddeld rentepercentage van 0,25% te moeten betalen.

Rente op de kapitaalmarkt (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar). Op basis van een langlopende lineaire geldlening met een looptijd van tien jaar verwachten wij in 2015 een gemiddeld percentage van 1,50% te betalen.

Gezien het grote verschil tussen de te betalen rente op de kapitaal- en geldmarkt zal optimaal worden gefinancierd met rekening-courantkrediet en kasgeldleningen.

Risicobeheer

Renterisico wordt beperkt door hantering van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Financiering vindt alleen plaats in euro's, valutarisico's zijn daarom niet aanwezig. Ook tegenpartijrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's achten wij niet aanwezig.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

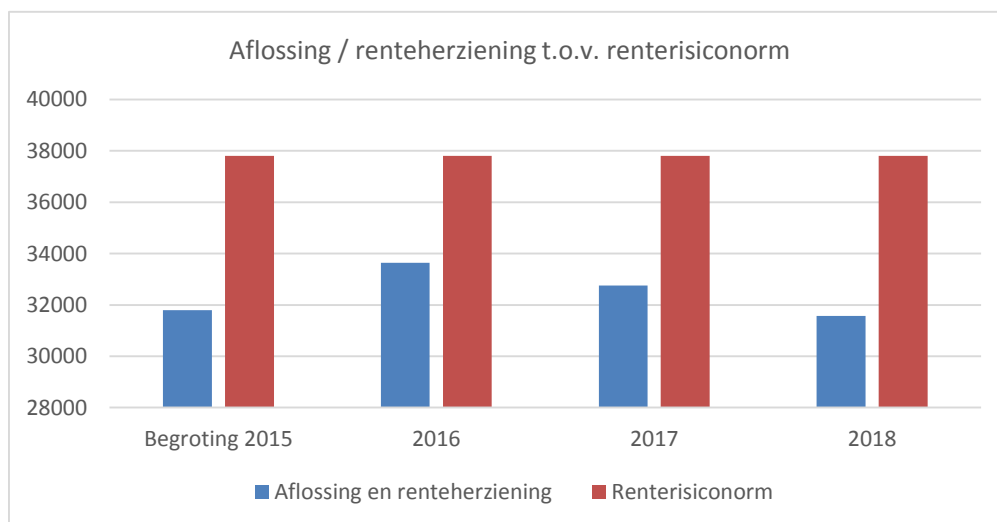
Kasgeldlimiet

De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag deze limiet niet overschrijden. De limiet is in 2015 M€ 29 en bedraagt 23% (het wettelijke vastgestelde percentage) van het begrotingstotaal 2015. Om onder de kasgeldlimiet te kunnen blijven zullen naar verwachting in 2015 nieuwe langlopende geldleningen worden aangetrokken.

Renterisiconorm

Deze wettelijke norm schrijft voor welk bedrag maximaal per jaar mag worden afgelost c.q. mag worden herzien aan rente met betrekking tot de vaste schuld. De renterisiconorm in 2015 is M€ 37,8 en bedraagt 30% (het wettelijke vastgestelde percentage) van het begrotingstotaal 2015. Het doel van de norm is de beheersing van de fluctuaties in rentelasten over de jaren heen.

Voor het bepalen van het renterisico dienen de te betalen aflossingsbedragen en renteherzieningen met betrekking tot de bestaande leningenportefeuille per 1 januari 2015 te worden opgeteld en te worden vergeleken te worden met de renterisiconorm. In 2015 vindt geen renteherziening plaats, de totale aflossingen 2015 zullen onder de renterisiconorm blijven. Zie hiervoor onderstaande grafiek.

Rente-omslagpercentage

Vanwege de hantering van integrale financiering worden de rentelasten met betrekking tot investeringen toegerekend aan de programma's via een renteomslag-percentage. In 2015 wordt uitgegaan van 2,96%, waarbij rekening is gehouden met de rentepercentages 2015 met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt.

Financieringstekort

Bij de berekening van het rente-omslagpercentage 2015 is bepaald dat het te verwachten financieringstekort voor 2015 M€ 83,8 zal zijn. Dit tekort ontstaat door de strategische grondaankopen welke niet meer als investering geraamd worden, het verschil tussen de (hogere) investeringen en de (lagere) afschrijvingen en door de herfinanciering van de bestaande geldleningen. Het tekort zal zo veel mogelijk worden gefinancierd door optimaal gebruik te maken van kortlopende financieringsmiddelen tot maximaal de kasgeldlimiet.

3.10 Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt de visie beschreven op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting. Tevens zijn de beleidsvoornemens rondom de verbonden partijen beschreven. Met 'verbonden partijen' worden privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan vertegenwoordiging in het bestuur of het hebben van een stemrecht. Financieel belang is wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die mogelijk verliest in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op het waterschap kunnen worden verhaald.

Waterschap Vechtstromen heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen waaronder gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen.

Tabel 49: Financieel belang verbonden partijen

Verbonden partijen (bedragen in k€)	Deelname- percentage (afgerond)	Bijdragen B 2015
Unie van Waterschappen	5%	470
STOWA	n.v.t.	403
Het Waterschapshuis	4%	683
Nederlandse Waterschapsbank NV	13%	0
Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn	18%	2.963
Nieuwater BV	50%	0
NV Slibverwerking Noord Brabant	13%	4.336
Aqualysis	34%	1.971
Stichting Bodemsanering Schoonebeek	n.v.t.	0
Totaal		10.826

Unie van Waterschappen (UvW)

De UvW behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen voor een goede waterstaatsverzorging binnen het waterschapsbestel. De UvW treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het Parlement, de Rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG). In de ledenvergadering hebben de voorzitters van de waterschappen zitting.

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

De STOWA is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. STOWA ontwikkelt, verzamelt en implementeert kennis die nodig is om de opgaven waar de waterbeheerders voor staan, goed uit te voeren. Denk aan afvalwaterzuivering, klimaatadaptatie, het halen van chemische en ecologische waterkwaliteitsdoelstellingen en veilige regionale waterkeringen. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied.

De leden van het bestuur van de STOWA worden benoemd uit de in de stichting deelnemende organisaties. Het doel dat STOWA nastreeft, is het samen met regionale waterbeheerders definiëren van hun kennisbehoeften op het gebied van waterbeheer, ontwikkelen van de benodigde kennis en deze ter beschikking te stellen. De strategie van de STOWA is neergelegd in de nota Koers 2009-2013.

Het Waterschapshuis (HWH)

Per 1 juli 2010, met een daadwerkelijke effectueringsdatum van 1 januari 2013, is de gemeenschappelijke regeling HWH via een besluit van GS Utrecht van kracht geworden. Via de gemeenschappelijke regeling willen de waterschappen een betere aansturing en beheersing van HWH en staan de waterschappen

garant voor de geldleningen die HWH afsluit. HWH is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie (ICT). HWH heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de 'natte' sector. Het streven is gericht op een aanzienlijke kostenbesparing op alle ICT-uitgaven.

Nederlandse Waterschapsbank

De hoofddoelstelling van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Na de wijziging in 2013 van de statuten is kredietverlening mogelijk in het kader van publiek-private samenwerking (PPS). De NWB is in 1954 opgericht door Nederlandse waterschappen om hen te voorzien van financiering voor hun omvangrijke investeringen na de watersnoodramp. De aandeelhouders zijn: waterschappen, provincies en het rijk.

In december 2010 is het Basel III akkoord gesloten. Dit bepaalt de komende jaren in belangrijke mate de ruimte voor dividenduitkeringen. Ook over 2014 is geen dividenduitkering te verwachten. Zodra aan de kapitaaleisen, zoals deze in het Basel III akkoord zijn gesteld, wordt voldaan zal mogelijk weer ruimte ontstaan voor het uitkeren van dividend.

GBLT

De gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT) verzorgt het heffen en innen van belastingen voor de waterschappen Vechtstromen, Groot Salland, Reest en Wieden, Rijn en IJssel, Valei en Veluwe, Zuiderzeeland en de gemeenten Dronten, Nijkerk, Leusden en Zwolle. Het algemeen bestuur bestaat uit bestuurders van de deelnemende waterschappen en gemeenten. Vanuit het algemeen bestuur is het dagelijks bestuur van drie leden gevormd.

In 2015 zal GBLT verder gaan met de ontwikkeling van de organisatie. Eind 2014 zal de vestiging Harderwijk worden gesloten en komt er één centraal kantoor in Zwolle. Verder zal in 2015 duidelijk worden of vanaf 2016 meer gemeenten en/of samenwerkingsverbanden aansluiting zoeken en krijgen bij GBLT.

NieuWater BV

NieuWater BV is een joint venture van Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) en waterschap Vechtstromen. Elk van de partijen bezit 50% van de aandelen. NieuWater BV komt voort uit de wens van WMD en voormalig waterschap Vecht en Vecht om innovatief samen te werken in de waterketen. Voor de bouw van de puurwaterfabriek heeft NieuWater BV een langlopende geldlening aangetrokken, waarvoor waterschap Vechtstromen garant staat.

NV Slibverwerking Noord Brabant

SNB verwerkt zuiveringsslib in een slibverbrandingsinstallatie voor haar aandeelhouders en voor externe klanten. Waterschap Vechtstromen is aandeelhouder in de vennootschap. De overige aandeelhouders van SNB zijn de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel, Rivierenland en Schelde-stromen.

SNB is in het verleden enkele fiscale en financiële transacties aangegaan. Bij de toetreding in 2009 van waterschap Regge en Dinkel hebben de oorspronkelijke aandeelhouders waterschap Regge en Dinkel gevrijwaard van enige aansprakelijkheid of schade die mogelijk zou kunnen ontstaan uit deze transacties. Op deze transacties loopt waterschap Vechtstromen dan ook geen risico. Het grootste risico dat wordt onderkend ten aanzien van deze deelneming is een eventuele onderbezetting van de slibverbrandingsinstallatie. De bezettingsgraad zal de komende jaren onder druk komen te staan door innovaties op de rioolwaterzuiveringsinstallaties in Nederland. Wanneer deze innovaties doorzetten, zal in Nederland naar verwachting een (lichte) overcapaciteit ontstaan aan verwerkingscapaciteit van zuiveringsslib. Een onderbezetting van de slibverbrandingsinstallatie leidt tot hogere verwerkingskosten voor de aandeelhouders.

Aqualysis

Het waterschapslaboratorium is een gemeenschappelijke regeling en verricht ondersteunende activiteiten voor de waterschappen: Groot Salland, Reest en Wieden, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe, Vechtstromen en Zuiderzeeland. Tot de taak van het laboratorium behoort het uitvoeren van metaalonderzoek, microbiologisch onderzoek, natchemisch onderzoek, organisch onderzoek alsmede het uitvoeren van ondersteunende processen bij de uitwerking van de hiervoor genoemde onderzoeken. Het algemeen bestuur bestaat uit zes bestuurders van de deelnemende waterschappen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf leden, allen zijn door en uit het algemeen bestuur aangewezen.

Het ab-besluit tot deelname in het Waterschapslaboratorium is in september 2013 genomen. Met ingang van 2015 zal het laboratorium opereren vanuit de vestiging Zwolle en staat de feitelijke integratie op het programma. Het gehele transitieproces dient uiterlijk op 1 januari 2017 te zijn afgerond. Hiermee is een reductie van de personele formatie gemoeid, dit wordt tevens als risico onderkend.

Stichting Bodemsanering Schoonebeek

In de vorige eeuw werd Zuidoost-Drenthe gekenmerkt door een groot aantal sloten en vaarten, die zijn ontstaan door de vervening van dit gebied. Deze vaarten (ook wel wijken genoemd) dienden oorspronkelijk als afvoerkanalen voor de vele turfschepen. Na de verveningsperiode werden de sloten, wijken en een aantal specifieke locaties veelal gedempt. Demping vond plaats met allerlei soorten materiaal, variërend van schone grond tot afval. Doordat lokaal een aantal van deze wijken ten dele is volgestort met verontreinigende stoffen, is bodemverontreiniging ontstaan.

Dit heeft geleid tot het Convenant Gedempte Wijken. Daarbij hebben de deelnemende grondeigenaren en bevoegde gezagen in ruil voor een financiële bijdrage ten behoeve van het beheer en eventuele sanering van de wijken een vrijwaring gekregen voor de financiële en juridische gevolgen van de verontreiniging. Deze vrijwaring geldt ook voor de opvolgende eigenaren.

Er is een financieel risico dat als gevolg van tegenvallende rente-inkomsten de fondsen niet meer toereikend zijn. Het is dus van belang de toereikendheid van de fondsen periodiek te toetsen. In de jaarrekeningen 2012 en 2013 van de Stichting zijn de lagere rente-inkomsten tot nu toe ondervangen door te verwachten onderschrijdingen op de sanering van een aantal afvoerkanalen. Er is geen directe verplichting voor het waterschap tot het aanvullen van het vermogen van de Stichting wanneer dit ontoereikend zou zijn voor het uitvoeren van de doelen van de Stichting en het Convenant. Wel zou een moreel bestuurlijk appel kunnen worden gedaan om bij te springen bij eventuele tekorten. Het al dan niet voldoen aan een dergelijk verzoek kan dan plaatsvinden op basis van een eigen bestuurlijke afweging, zonder juridische verplichting.

De Stichting heeft een raad van toezicht. In deze raad zijn vertegenwoordigd de gemeente Emmen (mede namens de gemeente Coevorden), de provincie Drenthe, waterschap Vechtstromen en de gemeenschappelijke eigenaren.

3.11 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat het geheel van interne organisatie-onderdelen die ondersteunend zijn aan de primaire activiteiten (kerntaken) van het waterschap. Hiervoor is het dagelijks bestuur beleidsvormend. Deze paragraaf is ervoor bedoeld om de bedrijfsvoeringsaspecten van Vechtstromen transparant te maken voor het algemeen bestuur en andere geïnteresseerden buiten de organisatie.

De stand van de organisatie en de ontwikkelingen daarin zijn opgenomen in programma 3 (Besturen en organiseren) in hoofdstuk 2.3 van deze programmabegroting.

3.12 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van de inkomsten minus de uitgaven van de Rijksoverheid, sociale fondsen en decentrale overheden. In het zogenoemde Stabiliteits- en Groeipact is per EU-lidstaat een EMU-tekort afgesproken van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. In het Financieel Akkoord is bepaald dat decentrale overheden in 2015 een ruimte van maximaal 0,5% van het EMU-tekort mogen invullen. Het aandeel van de waterschappen hierin betreft voor 2015: 0,06%. Deze ruimte is nader verdeeld over de waterschappen tot individuele referentiewaarden. De referentiewaarde van waterschap Vechtstromen bedraagt in de begroting 2015 M€ 17,9. In 2014 bedroeg het aandeel van de waterschappen 0,07% hetgeen overkomt met een referentiewaarde van M€ 20,6.

Uit onderstaande tabel blijkt voor 2015 een EMU-tekort van M€ 29,9. Dit wordt met name veroorzaakt door de investeringsopgave, wegens wettelijke taken en nationale verplichtingen, alsmede vanwege de inzet van bestemmingsreserves voor tariefegalisatie en transitiekosten. De overschrijding van de referentiewaarde met M€ 12,0 heeft vooralsnog geen gevolgen. In het Financieel Akkoord is afgesproken deze kabinetsperiode geen sancties op te leggen. Vanaf 2016 nemen de investeringen in omvang af. Hierdoor komt het EMU-tekort vanaf 2016 met M€ 18,2 uit rond de referentiewaarde van M€ 17,9; terwijl deze in 2017 en 2018 ruimschoots onder de referentiewaarden blijven.

Tabel 50: EMU-saldo

Omschrijving (bedragen in k€)	B 2014	B 2015	2016	2017	2018
<i>EMU-exploitatiesaldo</i>					
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-9.799	-4.891	-5.193	-4.805	-4.906
<i>Invloed investeringen</i>					
Bruto-investeringsuitgaven	-51.285	-56.916	-45.556	-30.350	-28.846
Investeringsubsidies	2.487	5.630	4.260	117	17
Verkoop materiële en immateriële activa	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	27.780	27.042	28.787	29.708	30.393
<i>Invloed voorzieningen</i>					
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	400	400	517	445	400
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0	0	0	0	0
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-761	-1.119	-1.016	-811	-543
Eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	0	0	0	0	0
<i>Invloed reserves</i>	0	0	0	0	0
<i>Deelnemingen en aandelen</i>	0	0	0	0	0
Totaal	-31.178	-29.854	-18.201	-5.696	-3.485

4. Exploitatiebegroting 2015

In het Waterschapsbesluit is voorgeschreven dat de begroting onder meer dient te worden gepresenteerd naar kostendragers. Voor Vechtstromen gelden als kostendragers: 'watersysteembeheer' en 'zuiveringsbeheer' (zie § 3.4). Omdat de netto-kosten van het waterschap via de opbrengsten van belastingheffing worden gedekt, dienen de netto-kosten aan deze kostendragers te worden toegerekend. Gelet op het belang van de belastingheffing voor het waterschap en van het geven van inzicht in de lasten die bij belastingplichtigen worden neergelegd, vormt een overzicht van de bedragen die uiteindelijk tot lasten van de belastingplichtigen leiden een apart onderdeel van de begroting. Voor een verdeling van de netto-lasten naar de drie programma's zie § 2.1.3, § 2.2.3 en § 2.3.2.

4.1 Begroting naar kostendragers

Tabel 51: Begroting naar kostendragers: netto-lasten

(bedragen in k€)	watersysteem-beheer	zuiverings-beheer	Totaal
Rente en afschrijvingen	20.516	20.077	40.593
Personeelslasten	20.623	13.905	34.528
Goederen en diensten van derden	17.274	24.364	41.638
Bijdragen aan derden	1.970	722	2.692
Toevoeging aan voorzieningen	78	78	156
Onvoorzene uitgaven	376	389	765
Personeelsbaten	-73	-73	-146
Bijdragen van derden	-122	-1	-123
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves	-1.149	-669	-1.818
Doorbelastingen	4.910	248	5.158
Geactiveerde lasten	-5.331	-2.890	-8.221
Goederen diensten aan derden	-171	-2.679	-2.850
Totaal netto-lasten	58.902	53.470	112.372

In bovenstaande tabel is een deel van onder meer de personeelslasten verantwoord onder doorbelastingen. Deze kosten worden vanuit hulpkostenplaatsen doorbelast aan de kostendragers, zodat de kosten juist worden gealloceerd.

Tabel 52: Begroting naar kostendragers: opbrengsten

(bedragen in k€)	watersysteem-beheer	zuiverings-beheer	Totaal
Financiële baten	685	585	1.270
Waterschapsbelastingen opbrengsten			
Ingezetenen	17.639		17.639
Gebouwd binnendijks	31.272		31.272
Gebouwd buitendijks	3		3
Ongebouwd binnendijks	6.922		6.922
Ongebouwd buitendijks	13		13
Ongebouwd wegen	1.168		1.168
Ongebouwd waterberging	11		11
Natuur	113		113
Verontreinigingsheffing	149		149
Zuiveringsheffing		54.225	54.225
Kwijtschelding	-1.197	-2.493	-3.690
Oninbaar	-44	-200	-244
Totaal waterschapsbelastingen opbrengsten	56.048	51.532	107.580
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves	2.212	1.354	3.566
Toevoegingen aan bestemmingsreserves	-43		-43
Totaal netto-baten	58.902	53.470	112.372

4.2 Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten

In het Waterschapsbesluit en de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen is voorgeschreven dat de begroting daarnaast dient te worden gepresenteerd naar kosten- en opbrengstsoorten. Daarbij dienen niet alleen de geraamde bedragen van het begrotingsjaar te worden vermeld, maar ook het geraamde bedrag van het vorige begrotingsjaar na wijziging, als het gerealiseerde bedrag van het voorvorig begrotingsjaar. Voor Vechtstromen zijn nog geen realisatie cijfers van een voorvorig begrotingsjaar beschikbaar. Deze worden daarom niet vermeld.

Tabel 53: Begroting naar kostensoorten

(bedragen in k€)	B2014	B2014 na 1 ^e wijziging	B 2015
Rente en afschrijvingen	42.007	40.791	40.593
Personeelslasten	39.593	38.022	38.330
Goederen en diensten van derden	45.412	41.557	43.103
Bijdragen aan derden	1.462	7.921	2.692
Toevoeging aan voorzieningen	400	400	400
Onvoorzien	753	2.327	765
Totaal lasten	129.627	131.018	125.883
Toevoegingen aan bestemmingsreserve / algemene reserve	2.001	2.001	493
Totaal bruto-lasten	131.628	133.019	126.376
<i>Oninbare systeem-/zuiveringsheffing</i>	-244	-244	-244
<i>Geactiveerde lasten</i>	-8.022	-8.023	-8.220
<i>Opbrengsten binnen programma's</i>	-4.718	-3.807	-3.679
<i>Onttrekkingen bestemmingsreserve (binnen programma's)</i>	-3.123	-5.021	-1.368
<i>Toevoegingen aan: algemene reserve / bestemmingsreserve</i>	-2.001	-2.001	-493
Totaal netto-lasten	113.520	113.923	112.372

Tabel 54: Begroting naar opbrengstsoorten

(bedragen in k€)	B2014	B2014 na 1 ^e wijziging	B 2015
Financiële baten	1.955	1.975	1.735
Personeelsbaten	429	429	242
Goederen en diensten aan derden	813	759	2.850
Bijdragen van derden	3.007	2.130	123
Waterschapsbelastingen	105.603	106.006	107.824
Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	0
Geactiveerde lasten	8.022	8.023	8.220
Totaal baten	119.829	119.322	120.994
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves	11.799	13.697	5.384
Totaal bruto-baten (inclusief mutaties bestemmingsreserves)	131.628	133.019	126.376

4.2.1 Toelichting op de kostensoorten

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de verschillen tussen de kostensoorten in de programmabegroting 2015-2018 ten opzichte van de programmabegroting 2014-2017.

Rente en afschrijvingen (mutatie -k€ 1.414 / -3,4%):

De post rente en afschrijvingen is opgebouwd uit k€ 27.042 (B2014: k€ 27.780) afschrijvingen en k€ 13.551 (B2014: k€ 14.227) rentelasten.

Door een lager investeringsniveau in 2013 en 2014 en een lagere verwachte rentestand in 2015 vallen de begrote kapitaalslasten lager uit.

Personeelslasten (mutatie -k€ 1.263 / -3,2%):

De personeelslasten zijn voor 2015 gebaseerd op 445 fte (B2014: 467 fte). Dit verschil wordt hoofdzakelijk verklaard doordat de laboratorium werkzaamheden per 1-1-2014 zijn ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Aqualysis. In de begroting 2014 was hier nog niet op geanticipeerd. Tevens is in de personeelslasten een transitiepost opgenomen van 10 fte (B2014: 20 fte). Hier tegenover staat een onttrekking aan de bestemmingsreserve transitiekosten. Bij de sociale lasten en salarissen is rekening gehouden met een stijgingspercentage van 2,5% (zie § 3.2).

Goederen en diensten van derden (mutatie -k€ 2.509 / -5,5%):

De post goederen en diensten van derden bestaat onder meer uit kosten die samenhangen met de aankoop van goederen die bestemd zijn voor gebruik en verbruik, energiekosten en verzekeringen. Het uitgangspunt van deze post is de begroting 2014. Hierbij is rekening gehouden met een inflatiecorrectie en de in de business case gestelde fusiebesparingen. Daarnaast is een post van k€ 1.200 overgeheveld van goederen en diensten van derden naar bijdragen aan derden. De kosten inzake Aqualysis hebben een verhoging van de post goederen en diensten van derden van circa k€ 200 tot gevolg. In verband met areaaluitbreiding stedelijk water is ten opzichte van 2014 k€ 200 extra geraamd. Ten behoeve van innovatie is een bedrag van k€ 100 opgenomen (dit wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve innovatiefonds).

Bijdragen aan derden (mutatie k€ 1.230 / 84%):

Deze post bestaat uit bijdragen die door waterschap Vechtstromen worden betaald aan derden en waar tegenover geen direct aanwijsbare prestatie staat. De verhoging van deze post is het gevolg van een overheveling van € 1,2 miljoen van goederen en diensten van derden naar bijdragen aan derden.

Toevoeging aan voorzieningen (mutatie k€ 0 / 0,0%):

Voorzieningen worden gevormd voor een specifieke bestemming, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. In de begroting is een bedrag van k€ 244 opgenomen voor dubieuze debiteuren (oninbaar), alsmede een dotatie van k€ 156 voor de voorziening personele verplichtingen.

Onvoorzien (mutatie k€ 12 / 1,75%):

De post onvoorzien heeft tot doel om onvoorziene lasten te bekostigen. De stijging van deze post is gerelateerd aan de inflatie.

Toevoegingen algemene reserves / bestemmingsreserves (mutatie k€ 493):

- Het verwachte te ontvangen dividend Nieuwater van k€ 450 is als toevoeging geraamd aan de algemene reserves van watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Conform het besluit van het algemeen bestuur betreft de toevoeging voor beide beheren: k€ 225.
- Ten behoeve van de bestemmingsreserve brede heroverweging watersysteembeheer is een toevoeging geraamd van k€ 43.

4.2.2 Van bruto-lasten naar netto-lasten

In tabel 53 'Begroting naar kostensoorten' worden de bruto-lasten aangesloten op de netto-lasten zoals deze in tabel 51 'Begroting naar kostendragers: netto-lasten' zijn opgenomen. Omdat de netto-kosten van het waterschap via de opbrengsten van belastingheffing worden gedekt, dienen de netto-kosten aan deze kostendragers te worden toegerekend. In deze paragraaf wordt hierop een toelichting gegeven.

Oninbare systeem-/zuiveringsheffing (mutatie - k€ 244)

In de bruto-lasten is in de begroting naar kosten- en opbrengstesoorten een bedrag opgenomen van k€ 244 voor dubieuze debiteuren (zie § 4.2.1: 'toevoeging aan voorzieningen'). Deze kosten maken in de begroting naar kostendragers geen deel uit van de netto-lasten, maar deze worden gesaldeerd met de netto-baten.

Geactiveerde lasten (mutatie - k€ 8.220)

In de bruto-lasten is in de begroting naar kosten- en opbrengstesoorten een bedrag opgenomen van k€ 6.597 aan integrale personeelslasten, alsmede k€ 1.624 aan rentelasten. Deze kosten maken in de begroting naar kostendragers geen deel uit van de netto-lasten, maar deze worden gesaldeerd met de netto-baten (onder de baten is een post geactiveerde lasten opgenomen van k€ 8.220, zie § 4.2.3, tabel 55).

Opbrengsten binnen programma's (mutatie - k€ 3.679)

Deze opbrengsten betreffen baten die in de begroting naar kostendragers worden verantwoord onder de netto-lasten en de begroting naar kosten- en opbrengstesoorten onder de bruto-baten. Het betreffen: (i) personeelsbaten, (ii) goederen en diensten aan derden, (iii) bijdragen aan derden en (iv) de verwachte dividenduitkering van Nieuwater (zie § 4.2.3 toelichting op de opbrengstesoorten).

Toevoegingen en onttrekkingen reserves binnen programma's (mutatie - k€ 1.368)

Dit betreffen toevoegingen en onttrekkingen aan reserves die in de begroting naar kostendragers binnen de programma's zijn verantwoord onder de lasten. In de begroting naar kosten- en opbrengstesoorten zijn deze opgenomen in de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

4.2.3 Toelichting op de opbrengstesoorten

Financiële baten (mutatie -k€ 220 / -11,3%):

De post financiële baten bestaat uit rentebaten (k€ 1.285), alsmede de verwachte dividenduitkering van Nieuwater (k€ 450). De rentebaten met betrekking tot de berekende bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen vallen k€ 220 lager uit doordat de eigen financieringsmiddelen in 2015 lager zijn dan 2014. Dit is onder meer het gevolg van onttrekkingen aan de bestemmingsreserves in 2014.

Personeelsbaten (mutatie -k€ 187 / -43,6%):

Onder de personeelsbaten worden onder meer de opbrengsten geraamd van gedetacheerd personeel en uitkeringen die verband houden met de ziektewet. De detacheringsofbrengsten vallen in 2015 naar verwachting k€ 187 lager uit.

Goederen en diensten aan derden (mutatie k€ 2.037 / 250%):

De opbrengst van goederen en diensten aan derden bevat hoofdzakelijk baten van voor derden te verrichten werkzaamheden en aan derden te leveren diensten. De toename van deze post is het gevolg van een overheveling van opbrengsten inzake grensoverschrijdend afvalwater van bijdragen van derden naar goederen en diensten van derden.

Bijdragen van derden (mutatie -k€ 2.884 / 95,9%):

De afname van deze post is onder meer het gevolg van een overheveling van opbrengsten inzake grensoverschrijdend afvalwater van bedragen van derden naar goederen en diensten van derden.

Daarnaast is de opbrengst inzake het laboratorium komen te vervallen, omdat de laboratoriumwerkzaamheden met ingang van 1 januari 2014 zijn ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Aqualysis.

Waterschapsbelastingen (mutatie k€ 1.977 / 1,9%):

Zuiveringsheffing

De huishoudens worden in 2015 met 799.500 en de bedrijven met 282.200 verontreinigingseenheden belast. Het aandeel voor zuiveringsheffing huishoudens bedraagt in 2015 k€ 40.079 (B2014: k€ 39.171) en voor bedrijven k€ 14.147 (B2014: k€ 13.817). Het tarief voor 2015 is vastgesteld op € 50,13 (B2014: € 49,25) per vervuilingseenheid. Bij het berekenen van het tarief is net als in 2014 rekening gehouden met k€ 200 voor oninbare vorderingen en k€ 2.493 (B2014: k€ 2.279) voor kwijtschelding (= 49.600 geraamde ve's kwijtschelding).

Heffing watersysteembeheer:

- **Verontreinigingsheffing**
De kosten van watersysteembeheer worden allereerst toegerekend aan de directe lozers via de verontreinigingsheffing. Hiervoor geldt hetzelfde tarief per vervuilingseenheid als voor de zuiveringsheffing (zie hiervoor). Het tarief voor 2015 is vastgesteld op € 50,13 (B2014: € 49,25) per vervuilingseenheid. Het aandeel verontreinigingsheffing in 2015 bedraagt k€ 149 (B2014: k€ 163). Het aantal directe lozers is geraamd op 2.975 ve's.
- **Algemene verdeelsleutels vier categorieën**
De resterende kosten van watersysteembeheer worden met behulp van algemene verdeelsleutels toegerekend aan de categorieën: ingezetenen, ongebouwd, gebouwd en natuur. In de eerste plaats wordt op basis van de inwonerdichtheid in het waterschapsgebied 30% toegerekend aan de categorie ingezetenen. De overige 70% wordt op basis van een combinatie van oppervlakte en waarde van de gronden verdeeld over de drie resterende categorieën. Gebouwd draagt aldus 55,2%, ongebouwd 14,6% en natuur 0,2% bij in de totale kosten watersysteembeheer.
- **Categorie Ingezetenen**
Het aandeel van ingezetenen in 2015 wordt k€ 17.639 (B2014: k€ 17.105) . Het aantal ingezetenen in 2015 is geraamd op 332.000. Het tarief voor ingezetenen komt daarmee uit op €53,13 (B2014: € 51,59) per woonruimte. In de berekening van het tarief voor oninbaar is net als in 2014 rekening gehouden met k€ 44 voor oninbare vorderingen en k€ 1.197 (B2014: k€ 1.086) voor kwijtschelding (= 22.450 aantal geraamde huishoudens dat in aanmerking komt voor kwijtschelding).
- **Categorie gebouwd**
Het tarief voor gebouwd wordt berekend als percentage van de totale WOZ-waarde. De waardepeildatum voor alle lokale belastingen op onroerende zaken 2015 is wettelijk vastgesteld op: 1 januari 2014. Ten opzichte van de waardepeildatum 1 januari 2013 (zoals die in de begroting 2014 is gehanteerd) is de totale WOZ-waarde met 3% gedaald. De categorie gebouwd draagt k€ 31.272 (B2014: k€ 30.685) bij in de kosten van watersysteembeheer. Het tarief voor gebouwd binnendijs komt uit op 0,0403% (B2014: 0,0390%) van de totale WOZ-waarde en voor gebouwd buitendijs op 0,0101% (B2014: 0,0098%) van de totale WOZ-waarde.
- **Categorie ongebouwd**
Het aandeel ongebouwd bedraagt in 2015 k€ 8.114 (B2014: k€ 7.916). Het tarief per hectare voor ongebouwd binnendijs wordt voor 2015 € 51,37 (B2014: € 49,89); gebouwd buitendijs € 12,84 (B2014: € 12,47); wegen € 102,74 (B2014: € 99,78) en waterberging € 12,84 (B2014: € 12,47).
- **Categorie natuur**
Het aandeel natuur bedraagt in 2015 k€ 113 (B2014: k€ 111). Het tarief per hectare natuur komt voor 2015 uit op € 3,44 (B2014: € 3,37).

Onttrekkingen aan voorzieningen (mutatie k€ 0):

Er zijn geen onttrekkingen uit voorzieningen ten gunste van de exploitatie begroot voor 2015.

Geactiveerde lasten (mutatie k€ 198 / 2,5%):

Activa worden op de balans gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bevat onder meer de projecturen van waterschapspersoneel die zijn toe te rekenen aan de vervaardiging van een activum (bijvoorbeeld een watersysteemproject of zuiveringstechnisch werk), alsmede de toe te rekenen rente. Alleen de projecturen van de primaire organisatie-eenheden worden geactiveerd, terwijl de projecturen van de ondersteunende organisatie-eenheden niet worden geactiveerd. De projecturen van het waterschapspersoneel en de toegerekende rente komen zowel als exploitatielast als exploitatiebate naar voren en zijn daarmee budgettair neutraal.

- Als exploitatielasten zijn de bijbehorende (salaris-)kosten geraamd onder de personeelslasten en de bijbehorende rentekosten onder rente en afschrijvingen.
- Als exploitatiebaten worden deze exploitatielasten zichtbaar als onder de noemer: 'geactiveerde lasten'.

Wanneer een activum gereed is voor het beoogd gebruik, zullen deze geactiveerde lasten gedurende de levensduur van het activum via de afschrijvingen in de exploitatielasten worden verantwoord.

In de begroting zijn de volgende geactiveerde lasten opgenomen:

Tabel 55: Geactiveerde lasten

	Begroting 2014 (uren)	Begroting 2014 (kosten in k€)	Begroting 2015 (uren)	Begroting 2015 (kosten in k€)
Bouwrente projecten programma 1	nvt	1.407	nvt	932
Bouwrente projecten programma 2	nvt	556	nvt	653
Bouwrente projecten programma 3	nvt	97	nvt	39
Subtotaal		2.060		1.624
Geactiveerde uren programma 1	52.233	3.892	55.499	4.379
Geactiveerde uren programma 2	31.969	2.070	32.676	2.217
Subtotaal	84.202	5.962	88.175	6.596
Totaal		8.022		8.220

Onttrekkingen bestemmingsreserves (mutatie k€ -6.415 / -54,4%):

- Ten behoeve van tariefseglisatie is voor 2015 een onttrekking geraamd van in totaal k€ 1.966 (voor watersysteembeheer: k€ 1.412 en voor zuiveringsbeheer: k€ 554).
- Ten behoeve van het onderhoud waterlopen is een onttrekking geraamd van in totaal k€ 401 aan de bestemmingsreserve Vecht en een bedrag van k€ 80 aan de bestemmingsreserve grote projecten.
- Vanuit de bestemmingsreserve transitiekosten is een onttrekking geraamd van in totaal k€ 1.600 (voor watersysteembeheer: k€ 800 en voor zuiveringsbeheer: k€ 800). Dit is ten behoeve van het ingroepad om uiteindelijk te komen tot een jaarlijkse besparing van k€ 11.000 (zie § 1.2).
- Ter dekking van de overige transitiekosten is een onttrekking geraamd van k€ 1.000 ten laste van de bestemmingsreserve transitiekosten. Voor beide beheren is de geraamde onttrekking k€ 500.
- Vanuit de bestemmingsreserve Nieuwater is een onttrekking geraamd van k€ 237, ter dekking van een deel van de besparingen 2015-2018 bestuursakkoord (voor watersysteembeheer k€119 en voor zuiveringsbeheer k€ 119).
- Vanuit de bestemmingsreserve innovatie wordt een bedrag van k€ 100 onttrokken.